

MARQ WIJNGAARDEN
FLIP SCHÜLLER
PROF. LIESBETH ZEGVELD
MARIEKE VAN EIK
WIL EIKELBOOM
DR. CHANNA SAMKALDEN
TAMARA BURUMA
BONDINE KLOOSTRA
MICHIEL PESTMAN
BRECHTJE VOSSENBERG
EVA BEZEM
EMIEL JURJENS
DR. LISA-MARIE KOMP
BARBARA VAN STRAATEN
TOM DE BOER
DR. KRIT ZEEGERS
FREDERIEKE DÖLLE
ELLES TEN VERGERT
ISA VAN KRIMPEN
DORA BROUWER
THOMAS VAN DER SOMMEN
LARAB MOHAMMAD
SHRUTI TOELSIE

ADVISEURS
PROF. HANS ULRICH JESSURUN D'OLIVEIRA
PROF. TIES PRAKKEN

AANGETEKEND

Gemeenteraad Den Haag
Postbus 19157
2500 CD Den Haag

Amsterdam, 30 januari 2024
Onze ref. D20240074/LM/lm

Direct tel.nr.: +31(0)20-3446200
Direct faxnr.: +31(0)20-3446201

ZIENSWIJZE

Betreft: Bomenstichting Den Haag / zienswijze bestemmingsplan Nieuw Vredenoord

Geachte heer, mevrouw,

Namens cliënte Stichting Bomenstichting Den Haag (hierna: cliënte), gevestigd te Den Haag, die voor deze zaak woonplaats kiest op het kantoor van haar advocaten mr. A.M. van Eik en mr. L. Mohammad aan de Linnaeusstraat 2-A, 1092 CK in Amsterdam, stuur ik u hierbij de zienswijze op het ontwerpbestemmingsplan "Nieuw Vredenoord" (**bijlage 1**). Het plangebied ligt in Leidschenveen-Ypenburg in de Vlietzone van de gemeente Den Haag.

Cliënte kan zich met het voorgenomen plan niet verenigen en voert hiertoe het volgende aan.

Inleiding

1. Het ontwerpbestemmingsplan Nieuw Vredenoord maakt de bouw van 16 nieuwe wooneenheden mogelijk. Het gaat om 11 appartementen, 4 grondgebonden woningen en 3 overige gebouwen. Daarnaast wordt op grond van het Uitvoeringsbesluit Rotterdamsebaan (RIS 259498) de aanleg van een tweede watertoevoer tussen de Haagsche Trekvliet en het Molenvlietpark mogelijk gemaakt. Het plangebied maakt onderdeel uit van het Natuurnetwerk Nederland (hierna: NNN) en ligt dichtbij het Natura 2000-gebied "Meijendel & Berkheide".

Omgevingsverordening Zuid-Holland

Natuurnetwerk Nederland

2. Zoals hiervoor is uiteengezet, maakt het plangebied onderdeel uit van het NNN, deelgebied Hoornwijck/Vredenoord. Het plangebied kent de beheertypen 'Haagbeuken- en essenbos' en 'Kruiden- en faunarijk grasland'. Op grond van artikel 6.9e, eerste lid, van de Omgevingsverordening Zuid-Holland mag een bestemmingsplan geen bestemmingen aanwijzen die de instandhouding en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van deze gebieden significant beperken, of leiden tot een significante vermindering van de oppervlakte, kwaliteit of samenhang van die gebieden. Het staat vast dat de voorgenomen ontwikkeling zal leiden tot een significante aantasting van de kwaliteit van het NNN. Door de geplande woningbouw en de aanleg van de tweede watertoevoer zal de oppervlakte, kwaliteit en de samenhang van het Kruiden- en faunarijk grasland en het Haagbeuken- en essenbos afnemen.¹ De significante aantasting van het NNN-gebied is onvoldoende onderzocht.
3. Uit de toelichting op artikel 6.24 van de Omgevingsverordening Zuid-Holland volgt dat het ruimtelijk beleid voor het NNN is gericht op het behoud, het herstel en de ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van een gebied. De bescherming van deze waarden vindt plaats door toepassing van een specifiek afwegingskader: het zogenaamde 'nee, tenzij'-regime. Dat betekent dat nieuwe plannen en projecten niet zijn toegestaan als deze een significant negatief effect hebben op de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied, tenzij daarmee een groot openbaar belang gediend is en er geen reële alternatieven voorhanden zijn. Cliënte stelt zich op het standpunt dat de geplande bouw van luxe villa's en appartementen geen groot openbaar belang dient. Verder is niet gebleken dat de woningbouw niet ergens anders kan worden gerealiseerd.
4. Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Den Haag (hierna: college) had op grond van artikel 6.29 en artikel 6.31 van de Omgevingsverordening Zuid-Holland een ontheffing moeten aanvragen voor de aantasting van het NNN-gebied. In de toelichting bij het ontwerpbestemmingsplan wordt ten onrechte gesteld dat geen ontheffing is vereist. Het college heeft in het verleden een ontheffing aangevraagd voor de beoogde ontwikkeling. Gedeputeerde Staten van de provincie Zuid-Holland (hierna: Gedeputeerde Staten) hebben de aanvraag buiten behandeling gesteld. Cliënte verwijst in dit kader naar het bezwaarschrift van Gedeputeerde Staten tegen de kapvergunning voor de aanleg van de tweede watertoevoer in het plangebied (**bijlage 2**). Volgens Gedeputeerde Staten is woningbouw op de locatie Nieuw Vredenoord planologisch gezien niet mogelijk vanwege de status van het gebied als NNN. De aanvraag van het college voor een ontheffing is op 30 januari 2023 buiten behandeling gesteld:

“Woningbouw op deze locatie is echter planologisch gezien op dit moment niet mogelijk, juist vanwege de status van het gebied als NNN. Zoals u weet is de aanvraag van de gemeente Den Haag om een ontheffing te verkrijgen voor deze ontwikkeling (Nieuw Vredenoord) bij brief d.d. 30 januari 2023 door ons buiten behandeling gesteld vanwege diverse onvolkomenheden.” (Bezwaarschrift provincie Zuid-Holland, 21 februari 2023, p. 3).
5. Cliënte wijst er verder op dat op grond van artikel 6.9e, vierde lid en artikel 6.31 van de Omgevingsverordening Zuid-Holland, het verlies van NNN-gebied gecompenseerd dient te

¹ Het oppervlakteverlies van het NNN wordt duidelijk door middel van de volgende berekening. De oppervlakte van het Kruiden- en faunarijk grasland bedraagt ongeveer 4.700 m². Vanwege de ingrepen zal dit geheel verdwijnen, dus ca. 100% van het areaal. Ook voor het Haagbeuken- en essenbos geldt dat een aanzienlijk deel zal verdwijnen door de beoogde ontwikkeling. Het oppervlakteverlies is berekend aan de hand van het Natuurbeheerplan Provincie Zuid-Holland: <https://atlas.zuid-holland.nl/GeoWeb56/index.html?viewer=Natuurbeheerplan>.

worden. Bij het ontwerpbestemmingsplan is geen compensatieplan overgelegd waaruit blijkt dat aan de compensatieverplichting is voldaan. Cliënte verwijst in dit kader naar de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (hierna: Afdeling) van 3 augustus 2022 over het bestemmingsplan "Nieuw Landgoed Reuseldal". Uit de uitspraak volgt dat een wijziging van het NNN alleen mogelijk is als de oppervlakte van het NNN-gebied ten minste gelijk blijft. Ook in dit geval mag compensatie van het NNN-gebied op grond van artikel 6.9e, vierde lid, onder a, en artikel 6.31, aanhef en onder b, van de Omgevingsverordening Zuid-Holland niet leiden tot een nettoverlies van areaal, samenhang en kwaliteit van de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN-gebied:

"(...)Het voorgaande betekent dat een wijziging van de begrenzing van het NNB ten behoeve van een kleinschalige ontwikkeling op grond van artikel 2.10.5, aanhef en onder b, onderdeel 3, van het Barro alleen mogelijk is voor zover de oppervlakte van het NNB ten minste gelijk blijft. Nu de oppervlakte van het NNB bij het besluit tot wijziging van de IOV van het college van 17 december 2019 ten behoeve van het voorliggende plan met 1,05 ha is afgenomen, zonder dat er een oppervlakte van dezelfde omvang op een andere locatie aan het NNB is toegevoegd, is er sprake van strijd met artikel 2.10.5, aanhef en onder b, onderdeel 3, van het Barro. Daarbij neemt de Afdeling in aanmerking dat titel 2.10 van het Barro geen onderscheid maakt tussen nog niet gerealiseerde natuur en bestaande of nieuw gerealiseerde natuur, maar uitgaat van het NNN zoals planologisch is vastgelegd in de IOV (...)" (ABRvS 3 augustus 2022, ECLI:NL:RVS:2022:2221, r.o. 4.3).

6. Artikel 6.9e, vierde lid, onder a, van de Omgevingsverordening Zuid-Holland noemt naast oppervlakte ook de samenhang en kwaliteit van het NNN. Cliënte wijst erop dat volgens de uitspraak van de Afdeling van 24 januari 2024 onderzocht moet worden of en hoe andere aantastingsaspecten dan oppervlakte, zoals de afname van rust, worden gecompenseerd.² In dit geval is onder andere geen rekening gehouden met de negatieve effecten van de geplande werkzaamheden op het vogelrustgebied Vredenoord.
7. Cliënte wijst er tot slot op dat de stikstofemissie op het NNN-gebied ten onrechte niet is onderzocht. De nadelige gevolgen voor de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN kunnen niet worden uitgesloten.
8. Uit het voorgaande volgt dat Gedeputeerde Staten geen ontheffing hebben verleend voor de aantasting van het NNN door het bestemmingsplan. Bovendien is in het ontwerpbestemmingsplan niet geborgd dat compensatie van het NNN-gebied zal plaatsvinden. Tot slot is de aantasting van het NNN-gebied onvoldoende onderzocht.

Stikstof

9. Volgens cliënte is in strijd met de artikelen 2.7, eerste lid en 2.8, derde lid van de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb) niet de zekerheid verkregen dat het plan geen significant negatieve effecten heeft op het Natura 2000-gebied Meijendel & Berkheide. In het stikstofrapport van Rho adviseurs voor leefruimte van 16 november 2020 zijn onjuiste uitgangspunten gehanteerd. Ten eerste zijn in de berekening van de verkeersgeneratie alleen de appartementen meegenomen en niet de villa's (Memo Rho adviseurs voor leefruimte, 16 november 2020, p. 2).

² ABRvS 24 januari 2024, ECLI:NL:RVS:2024:249, r.o. 108.

10. Verder is de stikstofdepositie in de aanlegfase ten onrechte niet meegenomen in de stikstofberekening. De Afdeling heeft op 2 november 2022 geoordeeld dat de bouwvrijstelling stikstof niet voldoet aan artikel 6, derde lid van de Habitatrichtlijn. De bouwvrijstelling mag sindsdien niet gebruikt worden voor bouwprojecten.³ Het voorgaande betekent dat de stikstofdepositie als gevolg van de bouw van de woningen, de aanleg van de erftoegangswegen, twee bruggen, parkeerplaatsen en fietsenstallingen, kap van bomen, het aanbrengen van nieuwe beplanting, ophoging van het terrein en de verbreding en ophoging van de Jan Thijssenweg ten onrechte niet zijn meegenomen in de stikstofberekeningen.
11. Bovendien is ten onrechte gebruikgemaakt van AERIUS Calculator 2020. Op grond van artikel 2.1 van de Regeling natuurbescherming dient AERIUS Calculator versie 2023 gebruikt te worden.
12. Uit het voorgaande volgt dat niet uitgesloten kan worden dat het plan leidt tot een toename van stikstofdepositie op stikstofgevoelige habitattypen in het Natura 2000-gebied Meijndel & Berkheide.

Overtreding Wnb soortenbescherming

13. Cliënte wijst erop dat slechts één natuuronderzoek in het kader van soortenbescherming is verricht voor de geplande woningbouw: de quickscan vanwege de sloopmelding Nieuw Vredenoord van Adviesbureau Mertens van november 2017. De andere natuuronderzoeken zijn opgesteld ten behoeve van de aanleg van een tweede watertoevoer.
14. De quickscan van Adviesbureau Mertens is gebaseerd op oude onderzoeksgegevens uit 2017 en had niet gebruikt mogen worden. Cliënte wijst erop dat uit recentere onderzoeksgegevens, de quickscan die is opgesteld voor de kapvergunning ten behoeve van de aanleg van de tweede watertoevoer (**bijlage 3**), namelijk volgt dat de boomarter voorkomt in het plangebied en dat het gebied geschikt habitat is voor vaste rust- en verblijfplaatsen van de boomarter. De boomarter maakt gebruik van holtes in de bomen en ondergrondse holen (Quickscan adviesbureau E.C.O. Logisch, november 2021, p. 10). De boomarter is niet meegenomen in het onderzoek van Mertens uit 2017.
15. Op grond van artikel 3.10, eerste lid, onder b, van de Wnb is het verboden om de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van boomarters opzettelijk te beschadigen of te vernielen. Uit het voorgaande volgt dat niet kan worden uitgesloten dat de vaste voortplantingsplaatsen en rustplaatsen van de boomarter worden vernield door de beoogde ontwikkeling.
16. Verder bestaat een risico dat de voorgenomen ontwikkeling zal leiden tot overtreding van de verbodsbepalingen van artikel 3.5, eerste lid, tweede lid en vierde lid, van de Wnb ten aanzien van verschillende beschermde vleermuissoorten. Op grond van artikel 3.5, tweede lid, van de Wnb is het verboden om de beschermde diersoorten opzettelijk te verstoren. Verder is het volgens artikel 3.5, vierde lid, van de Wnb verboden om de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van vleermuizen te beschadigen of te vernielen.

³ ABRvS 2 november 2022, ECLI:NL:RVS:2022:3159.

17. Door de geplande werkzaamheden zullen een groot aantal bomen in het plangebied verdwijnen. Het omkappen van bomen kan leiden tot vernietiging van verblijfplaatsen van de vleermuis. Ook kan niet uitgesloten worden dat vleermuizen opzettelijk worden verstoord. Het meest recente vleermuizenonderzoek dat als bijlage bij de toelichting is opgenomen is het onderzoek van Movares van 11 oktober 2019. Het is onduidelijk of het onderzoek is uitgevoerd op het terrein waar woningbouw is voorzien. Uit het voorgaande volgt dat er een risico bestaat dat de geplande woningbouw zal leiden tot overtreding van de verbodsbepalingen van artikel 3.5, eerste lid, tweede lid en vierde lid, van de Wnb.
18. Cliënte wijst erop dat de brief van de Omgevingsdienst Haaglanden dat geen ontheffing soortenbescherming en een natuurvergunning is vereist (Brief Omgevingsdienst Haaglanden, 20 augustus 2020) alleen ziet op het terreindeel van de tweede watertoevoer, en niet op het terreindeel waar woningbouw is voorzien.
19. Cliënte wijst erop dat de raad het bestemmingsplan niet kan vaststellen indien en voor zover hij op voorhand in redelijkheid heeft moeten inzien dat het soortenbeschermingsregime in de Wnb aan de uitvoerbaarheid van het plan in de weg staat.⁴ Gelet op het voorgaande heeft de raad zich in redelijkheid niet op het standpunt kunnen stellen dat de Wnb niet aan het plan in de weg staat.

Nut en noodzaak en alternatief voor de tweede watertoevoer

20. Cliënte stelt zich op het standpunt dat de nut en noodzaak van de aanleg van de tweede watertoevoer niet vaststaat.
21. Cliënte verwijst in dit kader naar het onderzoek "Technisch advies over ontwerp Toevoer Noodwaterberging Molenvlietpolder" dat op 24 augustus 2023 is opgesteld door E. Ebbens (bijlage 4). Volgens dit technisch advies kan met in de waterbouw zeer gangbare middelen, zoals oever- en bodembescherming, damwanden en al of niet een beperkte bypass, volledig worden voldaan aan het waarborgen van de waterveiligheid en het Programma van Eisen van Delfland voor wat betreft de waterveiligheid (Technisch advies over ontwerp Toevoer Noodwaterberging Molenvlietpolder, 24 augustus 2023, p. 4). In vornoemd advies wordt duidelijk dat deze alternatieven met gangbare middelen uitvoerbaar zijn, dat ze met waarschijnlijk lagere kosten uitgevoerd kunnen worden en dat ze resulteren in een zeer omvangrijke verlaging van de natuurkosten, doordat het NNN-gebied vrijwel volledig onaangetast kan blijven (Technisch advies over ontwerp Toevoer Noodwaterberging Molenvlietpolder, 24 augustus 2023, p. 8).
22. Verder zijn de effecten van de aanleg van de tweede watertoevoer op het NNN-gebied ten onrechte buiten beschouwing gelaten. Cliënte verwijst in dit verband naar de uitspraak van de voorzieningenrechter van de rechtbank Den Haag van 13 oktober 2023 over de kapvergunning ten behoeve van de aanleg van de tweede watertoevoer. De voorzieningenrechter heeft geoordeeld dat in het vigerend bestemmingsplan "Molenvlietpark e.o." de effecten van de aanleg van de tweede watertoevoer op de wezenlijke waarden en kenmerken van de aan dit gebied toegekende natuurbeheertypen 'Haagbeuken- en essenbos' en 'Kruiden- en faunairijk grasland' niet zijn beoordeeld.⁵ Ook in het ontwerpbestemmingsplan Nieuw Vredenoord zijn de effecten van de tweede watertoevoer op het NNN-gebied niet beoordeeld.

⁴ ABRvS 4 april 2018, ECLI:NL:RVS:2018:1102.

⁵ Rb. Den Haag 13 oktober 2023, ECLI:NL:RBDHA:2023:15467, r.o. 7.4.

Cultuurhistorische waarden

23. Cliënte stelt zich op het standpunt dat onvoldoende aandacht is besteed aan de cultuurhistorische waarden van Nieuw Vredenoord. De bekende landschapsarchitect J.D. Zocher jr. heeft rond 1837 een ontwerp gemaakt voor de Molenweide, ten zuiden van de huidige buitenplaats Vredenoord. Het volledige terrein dat door landschapsarchitect J.D. Zocher jr. is ontworpen bestaat nog (ligging van sloten, molenweide en bosvakken). Volgens cliënte kan het gebied hersteld worden en is onvoldoende aandacht besteed aan de cultuurhistorische waarden.
24. Uit het voorgaande volgt dat ten onrechte geen cultuurhistorische waarden zijn toegekend aan Nieuw Vredenoord. Het ontwerpbestemmingsplan is in strijd met artikel 3.16, vijfde lid, aanhef en onder a, van het Besluit ruimtelijke ordening (hierna: Bro) genomen nu onvoldoende rekening is gehouden met de aanwezige cultuurhistorische waarden van het plangebied.

Besluit ruimtelijke ordening: Ladder voor duurzame verstedelijking

25. Op grond van artikel 3.1.6, tweede lid van het Bro had onderbouwd moeten worden dat behoefte bestaat aan woningbouw. De enkele verwijzing naar Woonvisie woningmarktregio Haaglanden 2017-2021 volstaat niet.
26. Cliënte verwijst in dit kader naar de uitspraak van de Afdeling van 1 oktober 2014. De Afdeling heeft geoordeeld dat uit de door de gemeenteraad aangehaalde rapporten niet volgt dat behoefte bestaat aan de woningen:

“6.1. In de plantoelichting bij het herstelbesluit heeft de raad de behoefte aan de 110 voorziene woningen gemotiveerd door te verwijzen naar verschillende beleidsstukken. Er wordt verwezen naar de gemeentelijke beleidsstukken "Werken aan wonen, Woonvisie Enschede 2005-2015" uit 2005, "Toekomstvisie Enschede 2020" uit 2007, "Herijking Ruimtelijke Ontwikkelingsvisie, Binnenstadsvisie, Mobiliteitsvisie" uit 2009, "Structuurvisie Enschede" uit 2011, "Woonvisie 2025" uit 2012, en het "Koersdocument ten behoeve van de herprioritering van projecten" (hierna: de Stedelijke Koers) uit 2012. Voorts wordt verwezen naar het landelijk onderzoek "Woononderzoek Nederland 2012", van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties uit 2012 (hierna: WoOn 2012). De raad stelt in de plantoelichting dat het beeld dat uit WoOn 2012 volgt wordt bevestigd in het onderzoek "Woonwensenonderzoek kavels in Enschede" uit 2013 van Adviesbureau Companen.

De Afdeling overweegt dat uit enkele van de door de raad aangehaalde rapporten volgt dat in Enschede behoefte bestaat aan duurdere woningen en aan wonen in groenstedelijke woonmilieus. Uit de rapporten volgt echter niet dat specifiek behoefte bestaat aan het aantal van 110 woningen op de voorziene locatie. Gelet hierop ziet de Afdeling aanleiding voor het oordeel dat de raad onvoldoende heeft gemotiveerd dat behoefte bestaat aan 110 woningen in Leuriks Oost. Het betoog slaagt.” (ABRvS 1 oktober 2014, ECLI:NL:RVS:2014:3555, r.o 6.1).

27. Bovendien merkt cliënte op dat uit de Woonvisie 2017-2030 van de gemeente Den Haag alleen volgt dat op langere termijn wordt verkend om verschillende stedelijke woonmilieus toe te voegen aan de Vlietzone. Verkenning van opties betekent niet dat de behoefte van de geplande woningbouw vaststaat op grond van de Woonvisie 2017-2030.

28. Uit het voorgaande volgt dat niet is voldaan aan artikel 3.1.6, tweede lid van het Bro. De noodzaak voor de geplande woningbouw staat onvoldoende vast.

REDENEN WAAROM

Cliënte u verzoekt het bestemmingsplan Nieuw Vredenoord niet vast te stellen.

Met vriendelijke groet,

A.M. van Eik

L. Mohammad

Bijlage 1

Ontwerp-bestemmingsplan Nieuw Vredenoord

Het ontwerp-bestemmingsplan Nieuw Vredenoord wordt op grond van artikel 3.8 van de Wet ruimtelijke ordening voor eenieder met ingang van 22 december 2023 tot en met 1 februari 2024 op de volgende wijzen ter inzage gelegd, beschikbaar gesteld en raadpleegbaar gemaakt:

- op de landelijke website: www.ruimtelijkeplannen.nl;

- digitaal en op papier bij het Den Haag Informatiecentrum, Spui 70 (maandag t/m vrijdag van 08.30 tot 16.30 uur op afspraak via telefoonnummer 14070 of online via Den Haag - Den Haag Informatiecentrum).

Het plangebied ligt in het stadsdeel Leidschenveen-Ypenburg in de Vlietzone van de gemeente Den Haag. Het plangebied betreft het westelijke deel van de buitenplaats Vredenoord, het perceel de Molenwei aan de Jan Thijssenweg.

Het doel van bestemmingsplan Nieuw Vredenoord is de aanleg van een nieuwe buitenplaats op het perceel de Molenwei. Het bestemmingsplan maakt planologische ingrepen in het openbare gebied mogelijk en de ontwikkeling van 11 appartementen, 4 grondgebonden woningen en 3 overige gebouwen. Daarnaast wordt op grond van het Uitvoeringsbesluit Rotterdamsebaan (RIS 259498) een tweede en betere wateraanvoer tussen de Haagsche Trekvliet en het Molenvlietpark aangelegd, de tweede toevoer.

Eenieder kan gedurende de inzagetermijn schriftelijk een zienswijze kenbaar maken. U dient uw zienswijze voorzien van uw naam, adres, dagtekening, handtekening en motivering, te richten aan de GEMEENTERAAD, Postbus 19157, 2500 CD Den Haag. Ook kan eventueel mondeling een zienswijze kenbaar worden gemaakt. U kunt hiertoe een afspraak maken via telefoonnummer: 070 - 353 4848. Om termijnoverschrijding te voorkomen wordt u verzocht om uiterlijk 14 dagen vóór afloop van de inzagetermijn een afspraak te maken.

Inloopbijeenkomst

Voor dit bestemmingsplan wordt een inloopbijeenkomst gehouden. De informatie over de dag, de tijdsduur en de locatie van deze bijeenkomst wordt via een bewonersbrief aangekondigd.

Den Haag, 21 december 2023

Burgemeester en wethouders van Den Haag,

namens dezen

Dienst Stedelijke Ontwikkeling,

Expert van de afdeling Juridische Planvorming en Omgevingsrecht,

mr. R. Sakkee

Bijlage 2

Gedeputeerde Staten

Provinciehuis
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11
www.zuid-holland.nl/contact

Datum
Zie verzenddatum linksonder

Ons kenmerk
PZH-2023-827504206 /
DOS-2013-0002916

Uw kenmerk
202215900/ B.2.23.0031.012

Bijlagen
1

Burgemeester en wethouders van Den Haag
AWB/Bezwaar
Postbus 12600
2500 DJ Den Haag

Onderwerp

Gronden bij het bezwaar tegen Omgevingsvergunning kappen langs de Jan Thijssenweg en Molenslootpad te Den Haag

Geacht college,

Op 27 januari 2023 hebben wij u ons pro forma bezwaarschrift toegezonden. U hebt ons daarvan op 2 februari 2023 een bevestiging gestuurd en een termijn gesteld van twee weken om het bezwaar aan te vullen wat betreft de bezwaargronden en de ondertekening. Op 15 februari jl. is door ons een verzoek ingediend voor uitstel met 2 weken voor het indienen van de bezwaargronden en nadere stukken. Op 16 februari jl. heeft u dit verzoek ingewilligd.

In deze brief hebben wij de gronden voor ons bezwaar uiteengezet. Wij gaan ervan uit dat deze gronden voldoende aanleiding zijn om in heroverweging tot een besluit te komen dat recht doet aan onze bezwaargronden. Uiteraard zijn wij bereid om onze bezwaargronden tijdens een hoorzitting nader toe te lichten. Overigens is ons ambtelijk door de gemeente Den Haag verzekerd dat er in ieder geval tot aan besluitvorming omtrent de bezwaren niet tot kap zal worden overgegaan, dat wij zo mogelijk nog graag per mail bevestigd zien. Hierdoor zien wij op dit moment geen reden tot het indienen van een verzoek om voorlopige voorziening bij de rechtbank.

A. De kapvergunning is onzorgvuldig tot stand gekomen

De kapvergunning ziet op het kappen van een zeer groot aantal (354) bomen binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Dit leidt tot een significante aantasting van de kwaliteit en de functionaliteit van het NNN ter plaatse en staat daarmee op gespannen voet met artikel 6.9e van de Omgevingsverordening Zuid-Holland. Wij wijzen in dat verband ook op artikel 2:87 en 2:88 van de Algemene Plaatselijke Verordening van de gemeente Den Haag (APV) waaruit blijkt dat bij het beslissen op de aanvraag om een kapvergunning de aanwezige natuurwaarden een rol mogen of zelfs moeten spelen. Ook is naar onze mening onvoldoende gebruik gemaakt van artikel 2:91 van de APV op grond waarvan diverse voorschriften kunnen worden gesteld ter bescherming van de natuur en ter voorkoming van het vellen van bomen terwijl de uitvoering van de achterliggende ontwikkelingen nog onzeker is. Zie hierover ook onze bezwaargrond D.

Wij zijn als provincie, zoals u weet, verantwoordelijk voor de instandhouding van het NNN[1]. Alhoewel er eerder wel enkele conceptrapporten ambtelijk door uw medewerker zijn gedeeld, had u ons voordat u een besluit nam, in de gelegenheid moeten stellen om een zienswijze naar voren te brengen op het conceptbesluit tot verlening van de omgevingsvergunning kappen, zoals bepaald in artikel 4:8 van de Algemene wet bestuursrecht. Verder zijn wij van mening dat een vergunning voor het kappen van 354 bomen gekenmerkt kan¹ worden als een besluit met wezenlijke effecten voor het milieu, zodat het volgen van de Uniforme openbare voorbereidingsprocedure uit afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht passend was geweest.

B. De te kappen bomen zijn niet allemaal in eigendom van de gemeente

Volgens de website van de gemeente Den Haag kan alleen de eigenaar van de boom een kapvergunning aanvragen. Als iemand anders een vergunning wil aanvragen, moet de eigenaar schriftelijk toestemming geven.² Uit de vergunning blijkt dat een deel van de te kappen bomen op particuliere grond staat. Uit de overwegingen bij de vergunning blijkt echter niet dat er toestemming is van de particuliere eigenaar of eigenaren.

C. Onnodig veel bomen gekapt in relatie tot het te dienen doel van waterhuishouding

De verleende kapvergunning houdt verband met het project 'aanleg tweede watertoevoer'. Dit project betreft de aanleg van een nieuwe boezemwatergang en bijbehorende waterstaatswerken om zodoende een verbinding te maken tussen de Vliet en het Molenvlietpark. Het Molenvlietpark is aangelegd op verzoek van het Hoogheemraadschap van Delfland en ingericht als waterberging, zodat dit ten tijde van extreme regenval kan worden ingezet om wateroverlast te voorkomen. De nieuwe boezemwatergang is een tweede watertoevoermogelijkheid naar die berging, zodat die voldoende snel kan worden gevuld.

U geeft aan dat de te kappen bomen niet duurzaam behouden kunnen blijven in verband met de aanleg van deze tweede watertoevoer als wateraanvoerroute inclusief bijbehorende waterstaatswerken (boezemkades, duiker, inlaat en natuurvriendelijke oevers), het ruimtebeslag, de veranderingen van de (grond)waterstand en het aanpassen van de bestaande infrastructuur (fietspad en Jan Thijssenweg).

Wij begrijpen dat er een verbinding nodig is met de Vliet zodat het Molenvlietpark kan functioneren als calamiteitenberging voor de boezem en dat hiervoor ruimte nodig is in het tussenliggende gebied dat is aangewezen als NNN. Het komt ons echter voor dat de omvang van het toevoerkanaal niet alleen verband houdt met benodigde afvoer- en aanvoercapaciteit voor de calamiteitenberging maar dat deze ook is bedacht vanwege watercompensatie als gevolg van toename aan verharding en/of vanuit esthetisch oogpunt. Daarmee zou het toevoerkanaal onnodig veel ruimte in beslag nemen van het NNN, want dit betreft geen groot openbaar belang en extra watercompensatie kan ook elders binnen het peilgebied maar buiten het NNN worden gerealiseerd.

¹ Zie de Omgevingsverordening Zuid-Holland, o.a. art. 6.9e en de Beleidsregel Compensatie Natuur, Recreatie en Landschap Zuid-Holland 2013.

² <https://www.denhaag.nl/nl/vergunningen-en-ontheffingen/milieuvergunningen/vergunning-boom-kappen-snoeien-of-verplanten.htm>, geraadpleegd op 6-2-2023

D. Kappen vooruitlopend op onzekere ruimtelijke ontwikkelingen

Verder meldt de omgevingsvergunning dat deze ook wordt verleend voor het kappen van bomen voor de aanleg van een ontsluitingsweg met brug en fietspad ter hoogte van het Molenslootpad. Hiermee wordt vooruitgelopen op beoogde woningbouw op een naastgelegen perceel, eveneens in het NNN. Woningbouw op deze locatie is echter planologisch gezien op dit moment niet mogelijk, juist vanwege de status van het gebied als NNN. Zoals u weet is de aanvraag van de gemeente Den Haag om een ontheffing te verkrijgen voor deze ontwikkeling (Nieuw Vredenoord) bij brief d.d. 30 januari 2023 door ons buiten behandeling gesteld vanwege diverse onvolkomenheden. Verder is het aanbrengen van verhardingen volgens het bestemmingsplan Molenvlietpark ook gebonden aan een (aanleg)vergunning en voor zover wij weten is deze vergunning er niet.

De kap van de bomen houdt niet alleen verband met het watertoevoerkanal zelf maar ook met de aan te leggen waterkering, bestaande uit een kern- en beschermingszone. Wij begrijpen dat vanwege de waterveiligheid een dergelijke kering noodzakelijk is. Echter voor deze nieuw aan te leggen kering moeten nog diverse aparte besluiten worden genomen. Het gaat dan om een besluit van de provincie (op verzoek van het waterschap) over tracé en veiligheidsnorm van de nieuwe kering, een leggerbesluit van het waterschap en een besluit van de gemeente o.g.v. art. 25.4 in combinatie met art. 26.1 bestemmingsplan Molenvlietpark e.o. Daarmee is de aanleg van deze waterkering vooralsnog in strijd met de Omgevingsverordening Zuid-Holland en kan nog geen besluit worden genomen over kap alhier. Het daadwerkelijk uitvoeren van de kapwerkzaamheden is des te meer voorbarig.

E. Toepassing Nee, tenzij beleid en compensatie niet juist

Zoals terecht is opgemerkt in de overwegingen bij de vergunning is ter plaatse sprake van de beheertypen 'Haagbeuken Essenbos' en 'Kruiden-faunarijk grasland'. Het ambitiebeheertype is nog niet nader ingevuld maar zou een kwaliteitsimpuls moeten zijn volgens de Ambitiekaart bij het natuurbeheerplan 2023. Het is daarmee niet zonder meer toegestaan de bestaande natuurtypen om te vormen naar andere (lagere) natuurtypen, of om de aantasting te compenseren met andere typen natuur. Het omvormen van bos naar water(kering) kan nl. niet als een kwaliteitsimpuls worden beschouwd.

Daarmee is in principe sprake van een significante aantasting van het NNN en daarvoor geldt het 'nee, tenzij-beleid'. Dit betekent, kort gezegd, dat men moet aantonen dat er sprake is van een groot openbaar belang en dat er geen reëel alternatief is. Vervolgens moet bezien worden hoe de negatieve gevolgen zo klein mogelijk kunnen blijven (mitigatie) en moet compensatie plaatsvinden van de resterende aantasting.

De beoogde herplant buiten het plangebied is echter qua omvang en kwaliteit onvoldoende om als volwaardige NNN-compensatie te worden gezien. Verder hebben wij twijfels omtrent de wijze van herplant en de borging hiervan. Een deel van de herplant is namelijk beoogd op gronden van een particulier, waardoor herplant en beheer voor zover ons bekend onvoldoende geborgd is. Verder vindt een groot deel van de aanplant niet in bosverband plaats en in geheel andere boomtypes, waaronder zelfs een deel in fruitbomen, wat niet als gelijkwaardig kan worden gesteld aan Haagbeuken en essenbos.

In de overwegingen lezen wij dat van boomkroonoppervlak wordt uitgegaan bij het bepalen van het compensatieoppervlak. Wij wijzen erop dat verlies van NNN volgens de provinciale beleidsregel compensatie natuur, recreatie en landschap Zuid-Holland 2013 in grondoppervlak gecompenseerd moet worden, waarbij voor bos, vanwege de ontwikkelduur, in principe een kwaliteitstoeslag van 2/3 geldt. Om hieraan te kunnen voldoen moeten er dus meer bomen worden aangeplant cq. een groter oppervlak worden ingericht dan nu is voorzien.

F. Deels geen groot openbaar belang

Zoals hiervoor al opgemerkt is een aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN slechts toelaatbaar wanneer er sprake is van een groot openbaar belang en geen reëel alternatief. Voor zover het gaat om het watertoevoerkanaal incl. kering begrijpen wij dat dit een groot openbaar belang dient. Hiervoor is ook het 'Projectplan aanvoerroute bergingsgebied Molenvlietpark' door het Hoogheemraadschap van Delfland in 2022 vastgesteld. Echter wordt een deel van de bomen gekapt ten behoeve van allerlei verhardingen, zoals ook benoemd onder D. Een groot openbaar belang wordt voor de aanleg van deze verhardingen binnen het NNN echter niet aangetoond.

G. Bossenstrategie

Vanwege het grote belang van bos en bomen is in 2020 door het rijk de Bossenstrategie opgesteld: een richtlijn om 37.000 hectare meer bos in Nederland te creëren. Ook provincie Zuid-Holland geeft daar invulling aan met een Ruimtelijke Strategie Bos en Bomen. Naar aanleiding daarvan stuurden wij in juni 2022 een brief aan alle gemeenten in Zuid-Holland, w.o. uw gemeente, met de vraag om ruimte te zoeken waar nieuw bos kan worden geplant. Gezien deze ambitie voor meer bos en bomen verbazen wij ons ook over de omvang van de bomenkap bij het verlenen van deze vergunning door de gemeente en de magere herplant/compensatie die wordt voorgesteld

Conclusie

Gelet op al het vorenstaande concluderen wij dat de Omgevingsvergunning kappen langs de Jan Thijssenweg en Molenslootpad te Den Haag ten onrechte is verleend. Wij verzoeken u dan ook onze bezwaren gegrond te verklaren en de verleende vergunning in te trekken, dan wel uw besluit te heroverwegen met inachtneming van al het vorenstaande.

Wij behouden ons het recht om dit bezwaar zo nodig op een later moment nog aan te vullen.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris,

voorzitter,

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

drs. J. Smit

Wij verzoeken u in uw correspondentie altijd het DOS-nummer (DOS-2013-0002916) te vermelden.
Meer informatie www.zuid-holland.nl/contact

Bijlagen

- Afgegeven kapvergunning

Afschrift aan

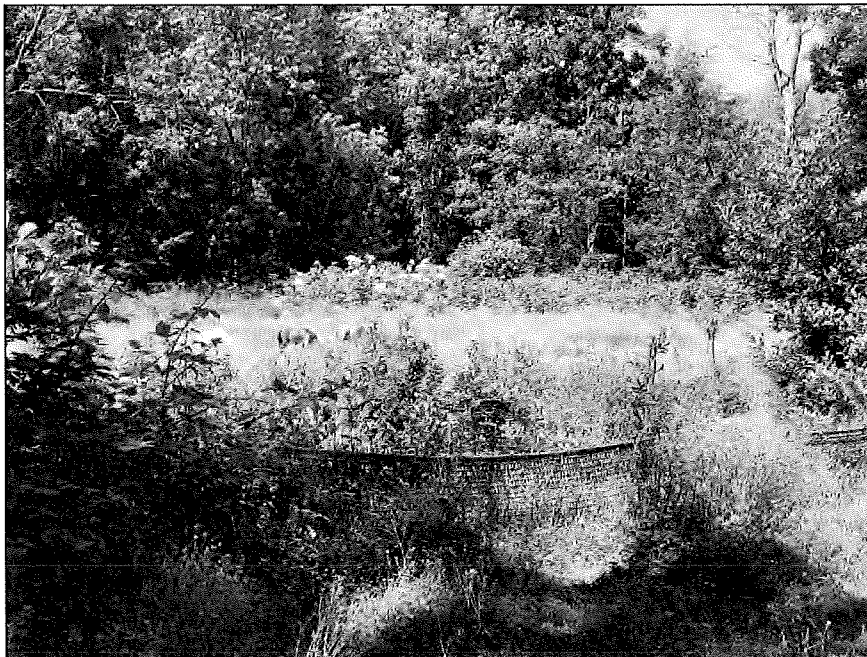
- PS

Bijlage 3

QUICKSCAN BOEZEMWATERGANG DE TWEEDE TOEVOER

DEN HAAG

VERANTWOORDING

Opdrachtgever: Gemeente Den Haag
Projectorganisatie Rotterdamsebaan
Contactpersoon: ██████████
Adres: Laan van Hoornwijck 80
2495 AK Den Haag
Tel: ██████████
E-mail: ██████████@denhaag.nl

Uitvoering: Adviesbureau E.C.O. Logisch B.V.
Adres: Waaier 64
2451 VW Leimuiden
Tel: ██████████
E-mail: algemeen@eco-logisch.com

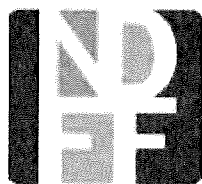
Projectleider: ██████████

Auteur: ██████████
Kwaliteitscontrole: ██████████

Projectcode: DENA2109
Status: Definitief
Datum: 1-11-2021

Adviesbureau E.C.O. Logisch B.V. werkt volgens de kwaliteitsnormen van het Netwerk Groene Bureaus. Dit netwerk werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte. De deskundigen werkende bij Adviesbureau E.C.O. Logisch B.V. voldoen hierdoor aan de volgens het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit gestelde eisen. Het kwaliteitsmanagementsysteem van Adviesbureau E.C.O. Logisch B.V. is ISO 9001:2015 gecertificeerd.

Adviesbureau E.C.O. Logisch B.V. is aangesloten op de Nationale Databank Flora en Fauna en heeft daarmee toegang tot de meest volledige natuurgegevens in Nederland.

SAMENVATTING

De gemeente Den Haag is voornemens de aanleg van een tweede toevoer voor de waterberging Vlietzone uit te voeren. Deze ingreep wordt gezien als een ruimtelijke ontwikkeling. Onderzocht is of deze ontwikkeling in het projectgebied niet strijdig is met de Wet natuurbescherming.

In het projectgebied kan de aanwezigheid van een jaarrond beschermd nest van de ransuil niet op voorhand worden uitgesloten. Het projectgebied biedt geschikt habitat voor verblijfplaatsen van boombewonende soorten vleermuizen alsook gebouwbewonende soorten. Het voorkomen van verblijfplaatsen van vleermuizen is reeds onderzocht. Er is één paarverblijfplaats aanwezig van de rosse vleermuis. Deze bevindt zich in een te behouden boom. Daarnaast is een tweede paarverblijfplaats vastgesteld in 2019, maar deze is verloren gegaan. In de te kappen bomen worden derhalve geen verblijfplaatsen van vleermuizen verwacht voor te komen. Het projectgebied maakt onderdeel uit van foerageergebied van de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en de rosse vleermuis. Tevens is een vliegrouete van deze soorten aanwezig boven de Kansjesmolensloot.

In de bomen, struwelen, opstallen en in de watergangen kunnen algemene broedvogels in het broedseizoen tot broeden overgaan. Algemeen voorkomende soorten amfibieën, vissen en zoogdieren worden in het projectgebied verwacht voor te komen.

Het is aan te bevelen nader onderzoek uit te voeren naar de aanwezigheid van nesten van de ransuil in de conifeerhaag. De geplande bomenkap en inrichting op het ten zuiden gelegen terrein heeft hier naar verwachting geen invloed op en kan reeds worden uitgevoerd. Indien een jaarrond beschermd nest van de ransuil aanwezig is en deze niet kan worden behouden is een ontheffing nodig van de Wet natuurbescherming. Hier kunnen voorwaarden aan zitten in de vorm van compenserende en mitigerende maatregelen zoals het werken buiten het broedseizoen en het aanbieden van alternatieve nesten.

De werkzaamheden kunnen effecten hebben op een paarverblijfplaats van de rosse vleermuis en foeragerende en passerende vleermuizen. Het is aan te bevelen zorgplichtmaatregelen vast te leggen in een werkprotocol om een overtreding van de Wet natuurbescherming te voorkomen.

Gelet op het voornemen en de afstand ten opzichte van de Natura2000-gebieden zijn directe effecten op Natura2000-gebied uitgesloten. Indirecte effecten op stikstofgevoelige habitats door de uitstoot van stikstof tijdens de realisatie of in de gebruiksfase worden niet verwacht. Er is geen sprake nieuwbouw. Het gebied blijft een gebied dat bestaat uit water en groen. Een verhoging van de stikstofemissie in de nieuwe situatie is derhalve niet aan de orde. Daarnaast treedt waarschijnlijk vanaf 1 juli 2021 de nieuwe stikstofwet in. Met de wet kunnen projecten met alleen uitstoot in de realisatiefase vaker doorgaan, omdat geregeld is dat de realisatiefase (bouw-, aanleg- en sloopfase) wordt vrijgesteld van een stikstoftoets.

Het projectgebied bevindt zich grotendeels in het NNN. Met de beoogde herinrichting zijn effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden niet op voorhand uit te sluiten. Het is aan te bevelen om contact op te nemen met de Provincie Zuid-Holland om de effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN door de herinrichting van het gebied te bespreken.

Effecten op beschermde houtopstanden worden niet verwacht. De te kappen bomen bevinden zich binnen de door de gemeenteraad van Den Haag vastgestelde bebouwde kom.

INHOUDSOPGAVE

1	Inleiding.....	5
1.1	Aanleiding en doel	5
1.2	Natuurbeschermingswetgeving.....	5
1.2.1	Gebiedsbescherming.....	5
1.2.2	Soortbescherming	6
1.2.3	Houtopstanden	7
1.2.4	Ontheffing en gedragscode	7
1.3	Leeswijzer.....	7
2	Projectgebied en ontwikkelingen.....	8
2.1	Projectgebied.....	8
2.2	Ontwikkelingen.....	8
3	Soortbescherming.....	10
3.1	Bronnenonderzoek.....	10
3.2	Habitatscan.....	10
3.2.1	Grondgebonden zoogdieren.....	10
3.2.2	Vleermuizen.....	11
3.2.3	Vogels	14
3.2.4	Amfibieën.....	16
3.2.5	Reptielen	16
3.2.6	Vissen.....	16
3.2.7	Ongewervelden	16
3.2.8	Vaatplanten	16
3.2.9	Mogelijk aanwezige beschermde soorten en functies	16
3.3	Effecten.....	16
3.3.1	Effecten ontwikkelingen.....	17
3.4	Aanbevelingen ten aanzien van de Wet natuurbescherming	18
3.4.1	Aanvullende inventarisaties projectgebied	18
3.4.2	Mitigerende maatregelen	19
3.4.3	Ontheffing Wet natuurbescherming	19
4	Gebiedsbescherming	20
4.1	Natura2000-gebieden	20
4.1.1	effecten.....	20
4.2	Overige NNN.....	21
4.2.1	Effecten	21
5	Houtopstanden	22
6	Conclusies en aanbevelingen	23
6.1	Conclusies	23
6.2	Aanbevelingen	23
7	Literatuur.....	24
	Bijlage 1: Foto-impressie.....	25
	Bijlage 2: Tabel mogelijk aanwezige soorten	26

1

INLEIDING

1.1 AANLEIDING EN DOEL

De gemeente Den Haag is voornemens de aanleg van een tweede toevoer voor de waterberging Vlietzone uit te voeren. Deze ingreep wordt gezien als een ruimtelijke ontwikkeling.

De initiatiefnemer van een ruimtelijke ontwikkeling dient er voor zorg te dragen dat de Wet natuurbescherming niet wordt overtreden. Om deze reden is een toetsing van de geplande ontwikkeling aan de Wet natuurbescherming noodzakelijk.

Hiervoor dient te worden onderbouwd of er door de beoogde ontwikkeling geen beschermde soorten of natuurgebieden negatief worden beïnvloed. Indien overtreding niet zonder meer kan worden uitgesloten is mogelijk aanvullend onderzoek en/of een ontheffing noodzakelijk. In deze quickscan wordt geadviseerd over de vervolgstappen.

1.2 NATUURBESCHERMINGSWETGEVING

De Wet natuurbescherming beslaat soortbescherming, gebiedsbescherming en in specifieke gevallen de bescherming van houtopstanden. Daarnaast is gebiedsbescherming in Nederland geregeld via beleid uit de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte. Voor wat betreft de soortbescherming in de Wet natuurbescherming zijn er verschillende beschermingsregimes. Het gaat om soorten die op basis van Europese wetgeving beschermd zijn vanuit Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn en soorten die nationaal als beschermde soort zijn aangewezen. Middels een provinciale verordening kunnen deze nationaal beschermde soorten worden vrijgesteld van de verbodsbepalingen uit de wet. De vrijgestelde soorten kunnen verschillen per provincie.

1.2.1 GEBIEDSBESCHERMING

Natura 2000-gebieden

Het is conform artikel 2.7, tweede lid van de Wet natuurbescherming verboden zonder vergunning van Gedeputeerde Staten projecten te realiseren of andere handelingen te verrichten die gelet op de instandhoudingsdoelstellingen voor een Natura 2000-gebied de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in dat gebied kunnen verslechteren of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen.

Natuurnetwerk Nederland (NNN)

De regels omtrent NNN-gebieden zijn door het Rijk en de provincies met elkaar afgesproken. De afspraken zijn vastgelegd in het 'Besluit algemene regels ruimtelijke ordening' en zijn uitgewerkt in de provinciale verordeningen. Het ruimtelijke beleid voor de NNN is gericht op behoud en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van een gebied. In het NNN geldt daarom het 'nee, tenzij'-regime. Of een ingreep mag worden uitgevoerd in de NNN, hangt naast de instandhouding van de omvang van het NNN, in eerste instantie af van de mate van aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied.

Zorgplicht

De zorgplicht is opgenomen in artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming.

Artikel 1.11 Wnb (zorgplicht)

1. Eenieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat eenieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
 - a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
 - b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevegd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of,
 - c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.
3. Het eerste lid is niet van toepassing op handelen of nalaten in overeenstemming met het bij of krachtens deze wet of de Visserijwet 1963 bepaalde.

Europees beschermde soorten - Vogels

De verbodsbepalingen voor wat betreft vogels zijn opgenomen in artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming.

Artikel 3.1 Wnb.

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Europees beschermde soorten - Overige soortgroepen

De verbodsbepalingen voor wat betreft Europees beschermde soorten zijn opgenomen in artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming.

Artikel 3.5 Wnb.

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Nationaal beschermde soorten

De verbodsbepalingen voor wat betreft nationaal beschermde soorten zijn opgenomen in artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming.

Artikel 3.10 Wnb.

1. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
 - a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of;
 - c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

1.2.3 HOUTOPSTANDELI

Houtopstanden

De bepalingen voor wat betreft houtopstanden zijn opgenomen in hoofdstuk 4 van de Wet natuurbescherming. Hieronder zijn de meest relevante onderdelen uit dit hoofdstuk beschreven.

De bepalingen in de Wet natuurbescherming kennen een aantal uitzonderingen. De belangrijkste uitzondering betreft dat de bepalingen geen betrekking hebben op houtopstanden binnen de bij besluit van de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom. Voor het kappen van bomen die wel onder houtopstanden Wnb vallen geldt een meldplicht bij Gedeputeerde Staten en een herplantplicht.

1.2.4 ONTHEFFING EN GEDRAGSCODE

Voor het overtreden van de verboden uit de bovengenoemde artikelen 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wet natuurbescherming kan een ontheffing worden aangevraagd. Een ontheffing wordt uitsluitend verleend, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:

1. Er bestaat geen andere bevredigende oplossing.
2. Er is sprake van een in de wet genoemd belang voor de betreffende soort of soortgroep.
3. Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Ook kan er mogelijk middels een door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit goedgekeurde gedragscode worden gewerkt. Dit is enkel mogelijk indien de handelingen niet van wezenlijke invloed zijn op de aanwezige beschermde soorten.

1.3 LEESWIJZER

In hoofdstuk 2 wordt een beschrijving van het projectgebied gegeven, met huidige ecologische waarden.

In hoofdstuk 3 worden de resultaten van het bronnenonderzoek en de habitatscan weergegeven waarbij de effectanalyse ten aanzien van de onder de Wet natuurbescherming beschermde soorten is opgenomen.

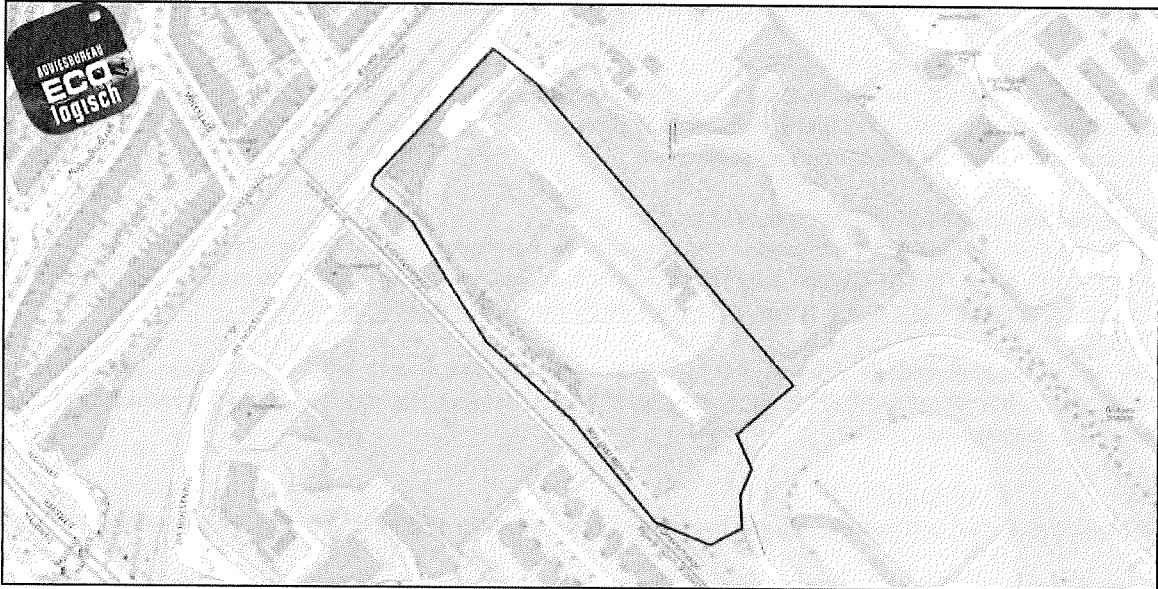
Hoofdstuk 4 geeft weer welke middels de Wet natuurbescherming beschermde gebieden in de omgeving van de projectgebieden voorkomen. Tevens zal hier worden aangegeven in welke mate de geplande ontwikkeling van invloed zal zijn op deze gebieden.

In hoofdstuk 5 worden de effecten op de onder de Wet natuurbescherming beschermde houtopstanden beschreven waarbij de eventueel te nemen vervolgstappen zijn weergegeven.

2 PROJECTGEBIED EN ONTWIKKELINGEN

2.1 PROJECTGEBIED

Het projectgebied is gelegen aan de Jan Thijssenlaan 10 in de gemeente Den Haag in kilometerhok: X: 83 / Y: 452 (Rijksdriehoekskoördinaten). Afbeelding 1 geeft de globale ligging van het projectgebied weer.

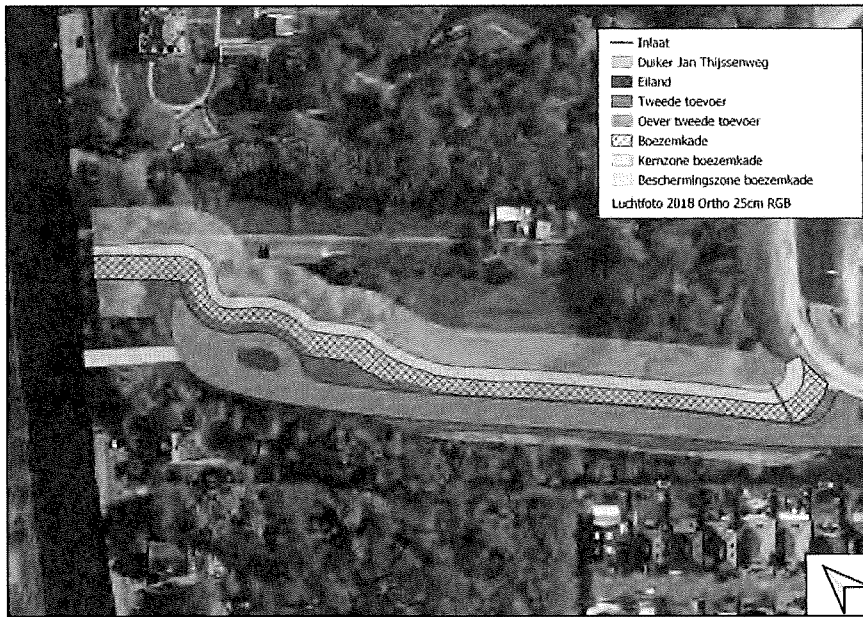

Afbeelding 1: Ligging projectgebied

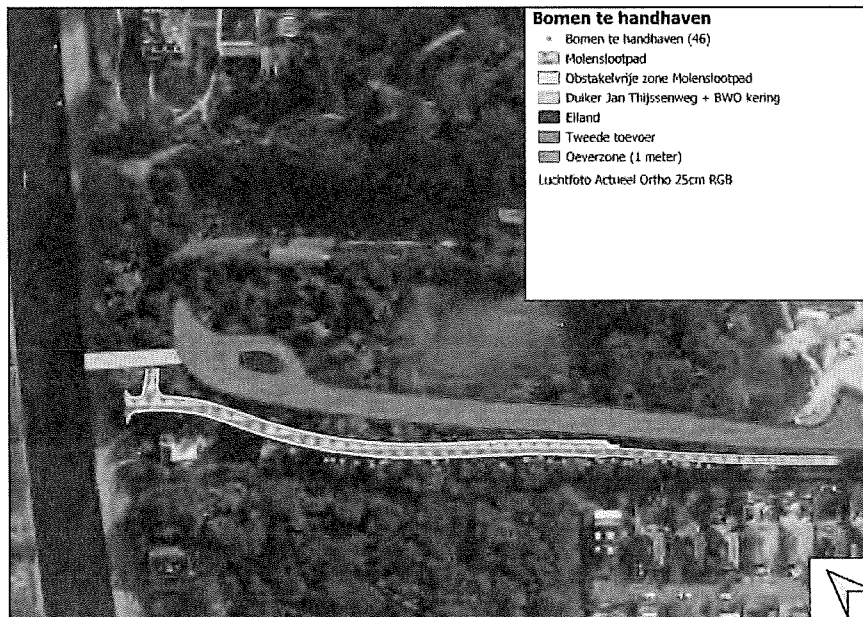
Het projectgebied bestaat uit voormalige tennisvelden en een bijhorende kantine in vervallen toestand. Aan de oostzijde zijn enkele opstallen aanwezig, waarvan één is voorzien van een pannendak. De overige opstallen zijn van hout gemaakt en worden gebruikt als paardenstal en geitenstal. Naast de stallen is een zandbak voor de paarden aanwezig. Centraal in het projectgebied bevindt zich een weide welke door de paarden wordt begraaasd. Voor het grootste deel bestaat het projectgebied uit bos. Het betreft een relatief vochtig bos met soorten als gewone es, gewone esdoorn, grauwe abeel, schietwilg en zomereik. De ondergroei is grotendeels sterk verruigd met braam en brandnetel. Plaatselijk woekert reuzenberenklauw. De bosranden zijn plaatselijk bloemrijk met soorten als bosandoorn en grote kaardenbol. Rondom de verschillende kavels lopen watergangen. Aan de zuidwestzijde loopt een wandelpad, het Molenslootpad. Ten noordoosten van het projectgebied ligt Buitenplaats Vredenoord. Het betreft een Rijksmonument. De buitenplaats is rijk aan oude zomereiken. Ten zuidoosten van het projectgebied bevindt zich het Molenvlietpark. Een nieuw aangelegd park waar veel ruimte is voor water en bloeiende weides, oevers en bermen. Ten zuidwesten bevindt zich een bosrijk landgoed. Ten noordwesten bevindt zich de Jan Thijssenweg welke langs de Zuidvliet loopt. In bijlage 1 is een sfeerimpressie van het projectgebied weergegeven.

2.2 ONTWIKKELINGEN

In het projectgebied staat de aanleg van een tweede toevoer voor de waterberging Vlietzone gepland. De perceeleigenaar is voornemens om aansluitend op de aanleg van de waterstaatswerken het gebied in te richten als een landgoed, waarbij ook nieuwbouw wordt gerealiseerd. Hierbij wordt het projectgebied grotendeels heringericht. Alle aanwezige opstallen komen te vervallen met het oog op de herinrichting tot een landgoed. Daarnaast wordt een aanzienlijk deel van de bomen gekapt en worden watergangen vergraven voor de aanleg van de tweede toevoer. De bomen tussen het Molenslootpad en de Kansjesmolenslootpad blijven grotendeels behouden (zie afbeelding 4). Op afbeelding 3 is de geplande aanleg van de tweede toevoer globaal weergegeven. Een definitief ontwerp van de nieuwbouw is niet voorhanden.

Afbeelding 3: Geplande ontwikkeling (Memo bomenkap tweede toevoer bergingsgebied Molenvlietpark, versie 8.0, 25 augustus 2020)

Afbeelding 4: Te handhaven bomen

3 SOORTBESCHERMING

3.1 BRONNENONDERZOEK

Om een goede inschatting te kunnen maken welke beschermde soorten mogelijk gebruik maken van het projectgebied heeft een literatuurstudie plaatsgevonden. Hierbij zijn diverse bronnen met verspreidingsgegevens geraadpleegd. De geraadpleegde bronnen zijn onder andere: verspreidingsatlassen van de verschillende soortgroepen, eerder in de regio uitgevoerde onderzoeken, in de regio actieve werkgroepen en PGO's, databanken met verspreidingsgegevens (waaronder de NDFF) en het aanwijzingsbesluit Natura 2000-gebieden. Daarnaast zijn alle beschermde natuurgebieden in de omgeving van het projectgebied in kaart gebracht. Uit het bronnenonderzoek volgt een lijst met beschermde soorten welke mogelijk in het projectgebied voor kunnen komen. De geraadpleegde bronnen zijn doorgaans op uurhokniveau, waardoor ook soorten welke bekend zijn uit de bredere omgeving van het projectgebied zijn inbegrepen. Deze soorten hoeven niet direct in het projectgebied te worden verwacht.

Naast de bronnen met verspreidingsgegevens zijn rapportages van eerder uitgevoerd ecologisch onderzoek in het projectgebied geraadpleegd. Het betreft de volgende documenten:

- Movares 2015. Nieuw Vredenoord; Quickscan ecologie. Effecten op beschermde soorten en gebieden. 17 november 2015 – Versie 4.0.
- Movares 2018. Nieuw Vredenoord; Update quickscan ecologie. Effecten op beschermde soorten en gebieden. 12 april 2018 Versie 1.0.
- Movares 2018. Tweede toevoer bergingsgebied Vlietzone Den Haag. Aanvullende onderzoek vleermuizen. 24 september 2018 – Versie 1.0.
- Movares 2019. Tweede toevoer bergingsgebied Vlietzone Den Haag. Aanvullende onderzoek vleermuizen. 25 juni 2020 – Versie 1.0.
- Movares 2020. Nader onderzoek vleermuizen Vlietzone. Aanvullend ecologische onderzoek tweekal te slopen gebouwen. 12 oktober 2020 – Versie 1.0.
- Movares 2020. Memo omwaaien boom met vleermuisverblijf. 2 juli 2020.
- Omgevingsdienst Haaglanden, 2020. Verklaring van geen bedenkingen. ODH-2020-00080110.

In bijlage 2 wordt een overzicht gegeven van alle beschermde soorten die bekend zijn voor te komen in de omgeving van het projectgebied.

Provinciale vrijstelling

De 'Verordening vrijstellingen soorten' betreft een vrijstelling van het verbod op doden en verstoren bij bestendig beheer en gebruik en ruimtelijke ingrepen. Voor de provincie Zuid-Holland zijn middels artikel 8.1 van de Verordening uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland soorten vrijgesteld van de verbodsbepalingen uit artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming. Dit is geen vrijbrief, de zorgplicht blijft van toepassing voor de vrijgestelde soorten.

3.2 HABITATSCAN

Tijdens de habitatscan is het projectgebied bezocht om te kijken of de uit de omgeving bekende soorten ook daadwerkelijk in het gebied voor kunnen komen, rekening houdend met het aanwezige habitat, de habitateisen, de verspreidingsgegevens van de betreffende soorten en het eerder uitgevoerde onderzoek. Daarnaast kunnen er tijdens het veldbezoek nog soorten worden toegevoegd als het habitat geschikt lijkt voor de betreffende soort. De habitatscan heeft plaatsgevonden op 16 juni 2021 en is uitgevoerd door [REDACTED] bij droog weer met een temperatuur van 25°C en een windkracht 2Bft.

3.2.1 GRONDGEBONDEN ZOOGDIEREN

In de omgeving van het projectgebied is de boommarter bekend voor te komen. Deze soort is gebonden aan gebieden met aaneengesloten bos. Het projectgebied biedt geschikt habitat voor vast rust- en verblijfplaatsen van de boommarter. In 2018 is de boommarter niet beoordeeld in de quickscan van Movares. Dit is te verklaren doordat de meeste waarnemingen van boommarter in de omgeving van het projectgebied van na 2018 zijn. De boommarter maakt naast holtes in bomen ook gebruik van ondergrondse hopen. Het projectgebied biedt meerdere geschikte holtes in bomen waar de boommarter gebruik van kan maken. Tevens sluit het habitat aan op de

wensen van foerageergebied van de boomarter. Het voorkomen van de boomarter kan derhalve niet op voorhand worden uitgesloten.

De eekhoorn is in de omgeving van het projectgebied bekend voor te komen, maar deze wordt niet verwacht voor te komen in het projectgebied. Nesten of vraatsporen van de eekhoorn zijn niet waargenomen. De verspreiding van de eekhoorn is in de gemeente Den Haag en de gemeente Rijswijk goed in beeld. De soort is daarnaast niet waargenomen tijdens de habitatscan en ook niet bij de eerder uitgevoerde quickscans van Movares en de aanvullende onderzoeken die in 2018 en 2019 door Movares zijn uitgevoerd.

Het projectgebied biedt geschikt habitat voor algemeen voorkomende zoogdieren zoals de bosmuis, bunzing, egel, huisspitsmuis, konijn, mol, rosse woelmuis, veldmuis, vos, wezel en de woelrat.

3.2.2 VLEERMUIZEN

De bebouwing en de bomen in het projectgebied bieden mogelijkheden voor verblijfplaatsen van beschermde vleermuizen. In 2018 en 2019 is uitgebreid onderzoek gedaan naar het voorkomen van vleermuizen in het projectgebied. In maart 2018 is het projectgebied onderzocht op de aanwezigheid van geschikte locaties voor mogelijke verblijfplaatsen van boombewonende soorten vleermuizen. In het najaar van 2018 zijn deze bomen nogmaals geïnspecteerd op de aanwezigheid van geschikte holten, spleten, boomkoksels, takwonden, holle takken, gleuven en loshangend schors die als verblijfplaats kunnen worden gebruikt. Beide onderzoeken zijn uitgevoerd in de periode dat er geen bladeren aan de bomen zitten (maart en najaar). Hierdoor konden de bomen goed onderzocht worden op aanwezige potentiële verblijfplaatsen. In 2018 is het gebied onderzocht met behulp van boomklimmers die waargenomen holtes hebben onderzocht op geschiktheid voor vleermuizen en de aanwezigheid van vleermuizen. Hierbij zijn geen vleermuizen waargenomen.

Bij de habitatscan zijn in meerdere bomen holtes waargenomen. Het betreft bekende holtes (afbeelding 5) die bij eerdere inventarisaties in kaart zijn gebracht, maar ook nieuwe holtes die mogelijk nog niet zijn opgemerkt (afbeelding 6), of zijn ontstaan na de eerder uitgevoerde inventarisaties. De holtes bevinden zich wel binnen de onderzoeksgrenzen van het eerder uitgevoerde batdetectoronderzoek.

Daarnaast zijn er een groot aantal vleermuiskasten waargenomen, waarvan het grootste deel langs het Molenslootpad zijn geplaatst aan bomen. Op afbeelding 8 zijn de waargenomen holtes en vleermuiskasten op kaart weergegeven.

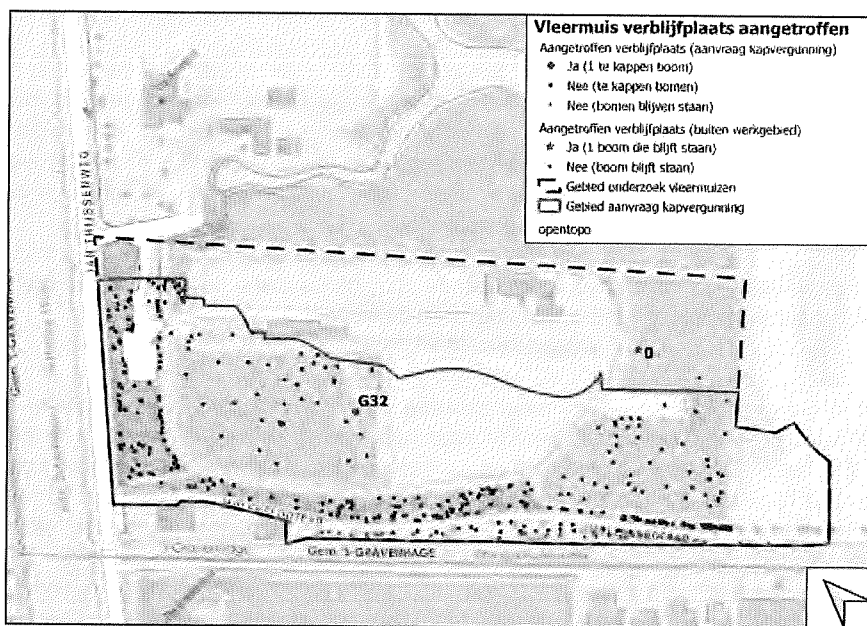
In 2019 zijn met batdetectoronderzoek twee paarverblijfplaatsen van de rosse vleermuis waargenomen. Een daarvan bevindt zich in een te kappen boom. Het betreft boom met kenmerk G32 (afbeelding 7). De andere bevindt zich in een te behouden boom. Bij een controle in 2020 is bij boom G32 geconstateerd dat deze is afgebroken en dat de verblijfplaats verloren is gegaan. Hierbij is aangegeven dat er geen verblijfplaats meer in deze boom aanwezig is.

Afbeelding 5: Holte (paarverblijfplaats rosse vleermuis)

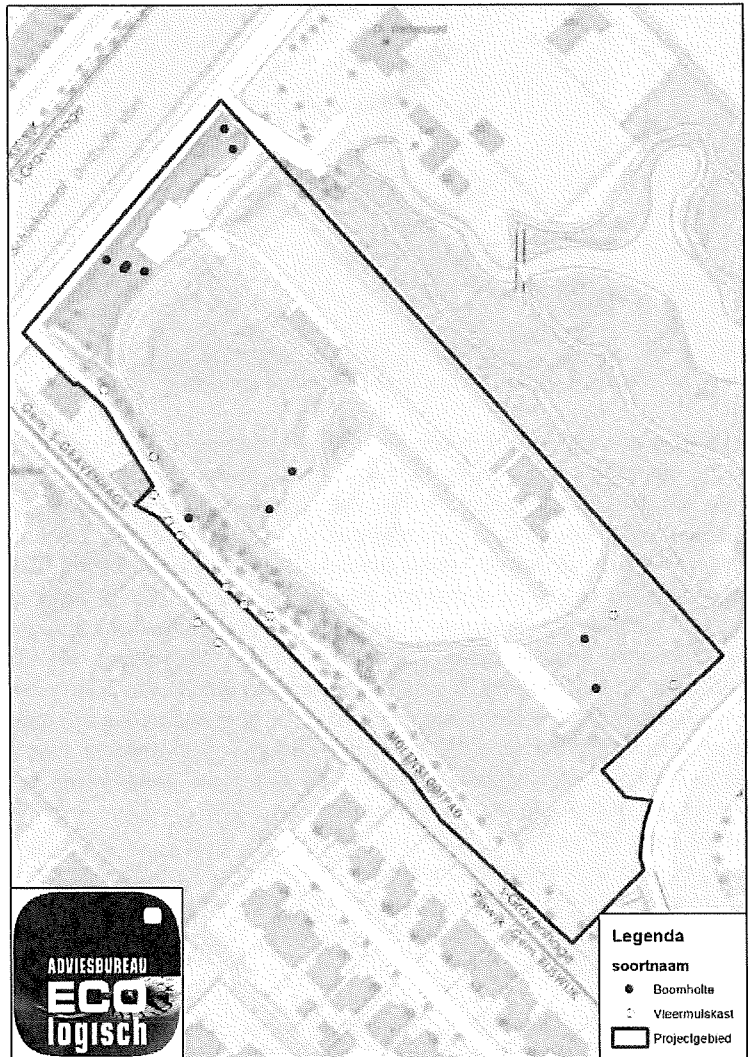

Afbeelding 6: Holte

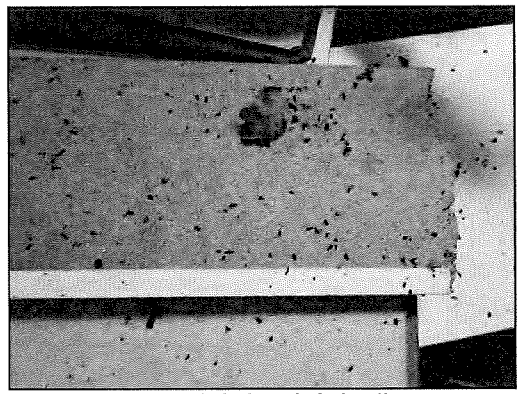

Afbeelding 7: Verblijfplaatsen uit onderzoek 2018 (Movares, 2020)

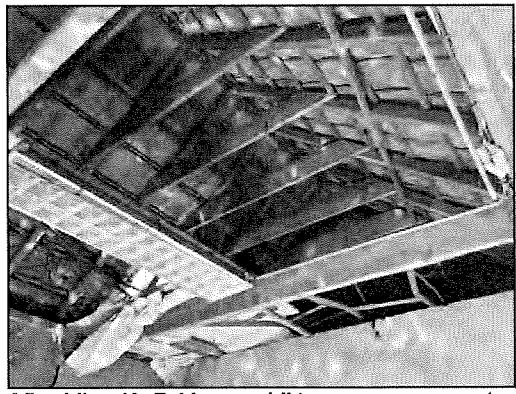
In het projectgebied zijn meerdere vleermuiskasten aangetroffen. Op afbeelding 8 is te zien dat de twee noordwestelijk gelegen vleermuiskasten aan het Molenslootpad aan bomen zijn geplaatst die volgens afbeelding 7 worden verwijderd. In de vleermuiskasten zijn geen vleermuizen waargenomen tijdens de habitatscan.

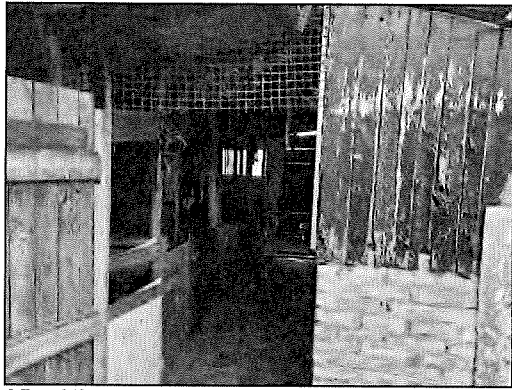
Afbeelding 8: Holtes en vleermuiskasten

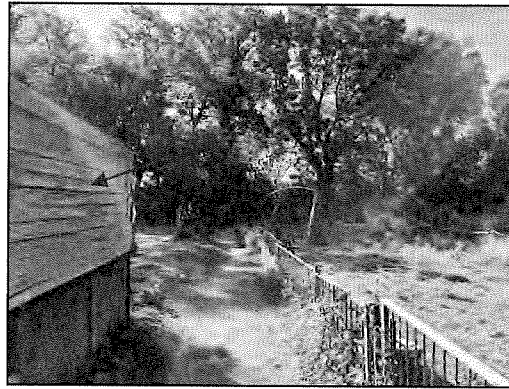
Afbeelding 9: Keutels huismuis in kantine

Afbeelding 10: Zolder geschikt voor gewone grootoorvleermuis

Afbeelding 11: Opstal met houten betimmering

Afbeelding 12: Opstal met houten betimmering

De bebouwing in het projectgebied is geschikt voor verblijfplaatsen van vleermuizen. Sporen en individuen van vleermuizen zijn niet waargenomen in de opstallen. Wel zijn er keutels van de huismuis waargenomen (afbeelding 9). De stallen waar de dieren in zijn ondergebracht zijn geschikt voor zomer- en paarverblijfplaatsen van gebouwbewonende soorten. In tegenstelling tot het oordeel van Movares kunnen vleermuizen zoals de gewone dwergvleermuis weggroepen achter houtbetimmeringen en houten plaatmateriaal en daar verblijfplaatsen hebben (zie afbeelding 11 en 12). In de kantine en het gebouw met het pannendak kunnen naast paar- en zomerverblijfplaatsen ook kraamverblijfplaatsen niet worden uitgesloten voor te komen. Met name de bebouwing met het pannendak leent zich voor verblijfplaatsen van de gewone grootoorvleermuis (afbeelding 10). De bebouwing is in 2020 door Movares onderzocht op het voorkomen van verblijfplaatsen van vleermuizen¹. Het betreft batdetector onderzoek dat is uitgevoerd conform het Vleermuisprotocol 2017². Bij het onderzoek zijn geen beschermde functies waargenomen in de onderzochte bebouwing. Deze worden derhalve niet verwacht voor te komen. De stallen van de dieren lagen niet binnen de onderzoeksgrenzen en zijn zoals aangegeven wel potentieel geschikt voor paar- en zomerverblijfplaatsen. De stallen bevinden zich vlakbij het pand met het pannendak dat wel is onderzocht waardoor het niet waarschijnlijk is dat verblijfplaatsen zijn gemist. Bij het onderzoek zijn er in de avonduren geen vleermuizen waargenomen vanaf de stallen en bij ochtendrondes zijn er geen zwermende dieren waargenomen bij de stallen (mond. mededeling ██████████). Bij de habitatscan zijn de houtbetimmeringen onderzocht op sporen en individuen van vleermuizen. Deze zijn niet aangetroffen. Er worden derhalve geen verblijfplaatsen van vleermuizen in de stallen verwacht.

Het projectgebied biedt foerageergelegenheid voor vleermuizen. De watergangen en het bos bieden foerageergebied voor de gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en de watervleermuis. De door bos omgeven weide biedt specifiek voor de rosse vleermuis en de laatvlieger geschikt foerageergebied. Vliegrouetes kunnen verwacht worden boven de Kansjesmolensloot. Tijdens in 2019 door Movares uitgevoerd onderzoek naar vleermuizen zijn hier de gewone dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis en de ruige dwergvleermuis op vliegroute waargenomen. De watervleermuis en de gewone grootoorvleermuis zijn niet waargenomen. Ter hoogte van het Molenslootpad zijn grote aantallen foeragerende vleermuizen aangetroffen wat impliceert dat dit belangrijk foerageergebied is. Door de aanwezigheid van voldoende alternatief foerageergebied wordt dit in het rapport niet als essentieel foerageergebied beoordeeld. In de nieuwe situatie komt er ook weer foerageergebied voor vleermuizen terug in de vorm van water, natuurvriendelijke oevers en bomen.

3.2.3 VOGELS

In het projectgebied zijn geen nesten waargenomen die in potentie gebruikt kunnen worden door een vogel waarvan de nesten jaarrond zijn beschermd. Hierbij dient de kanttekening te worden geplaatst dat de bomen slecht waren te overzien. Er zijn tijdens de habitatscan geen waarnemingen gedaan van roofvogels als de buizerd, havik of de sperwer. In het ten zuidwesten gelegen landgoed aan de overzijde van de Kansjesmolensloot is een groot nest waargenomen (afbeelding 13). Hier is een kleine kolonie van de blauwe reiger aanwezig. De nesten van de blauwe reiger zullen derhalve niet zomaar door een buizerd of havik in gebruik worden genomen, maar het is wel bekend van de buizerd dat deze gebruik kan maken van oude nesten van de blauwe reiger. In de

¹ Movares 2020. Nader onderzoek vleermuizen Vlietzone. Aanvullend ecologische onderzoek tweetal te slopen gebouwen. 12 oktober 2020 – Versie 1.0

² Vleermuisprotocol 2017, Netwerk Groene Bureaus en Zoogdierverseniging (2017).

landgoederen naast het projectgebied kunnen mogelijk nesten aanwezig zijn van de boomvalk, buizerd, havik en de sperwer. Dit is niet onderzocht in het verleden. Tevens is het gebruik van het projectgebied als foerageergebied door deze soorten niet onderzocht. Gelet op de aanwezigheid van zeer veel foerageergebied in de directe omgeving in de vorm van landgoedbos, golfbanen en bermen langs de rijksweg A4 worden geen essentiële onderdelen van functioneel leefgebied van deze soorten verwacht in het projectgebied.

De kantine en het huis met het pannendak zijn ongeschikt voor vogels met jaarrond beschermde nesten. Het huis met het pannendak (afbeelding 14) is overgroeid met bomen waardoor ruimtes onder het pannendak niet te bereiken zijn voor de gierwaluw. Ook voor de huismus biedt het pand geen geschikte nestlocaties die vrij zijn van predatie. De stallen bieden plaatselijk wel ruimtes voor de huismus om tot broeden te komen, maar het aanbod is vrij beperkt. De huismus is bij de habitatscan niet waargenomen. Tevens wordt hier geen melding van gemaakt in de eerdere onderzoeken van Movares. Het is derhalve niet te verwachten dat de huismus in het projectgebied broedt.

Afbeelding 13: Reigerkolonie buiten projectgrens

Afbeelding 14: Bebouwing niet geschikt voor gierwaluw en huismus

Langs de sloot parallel aan het pad tussen de kantine en de overige opstallen is een zeer grote conifeerhaag aanwezig (afbeelding 15). Deze is niet geheel te overzien en biedt, zeker in combinatie met de naastgelegen weide en de open ruimtes rond de opstallen geschikt broedbiotoop voor de ransuil. Er zijn geen sporen waargenomen zoals braakballen die hierop wijzen. Er heeft in het verleden geen specifiek onderzoek plaatsgevonden naar het voorkomen van de ransuil in het projectgebied in de broedperiode van de ransuil. Het op voorhand uitsluiten van nesten van de ransuil in deze conifeerhaag is derhalve niet mogelijk.

Afbeelding 15: Conifeerhaag geschikt voor ransuil

Soorten van categorie 5 van de aangepaste lijst van vogels met jaarrond beschermde nesten die mogelijk kunnen voorkomen in het projectgebied zijn de boomklever, boomkruiper, groene specht, grote bonte specht, koolmees, pimpelmees en de spreeuw. Nesten van de ekster zijn niet waargenomen. Van de te verwachten soorten heeft alleen de spreeuw een matig ongunstige staat van instandhouding (SOVON, 2021). Of de soort broedt in het projectgebied en met hoeveel nesten is onbekend. In de rapportage van Movares wordt de soort niet specifiek benoemd met een broedgeval. Wel wordt van de halsbandparkiet gemeld dat deze gebruik maakt van de aanwezige boomholtes. Dit is een hollenbroeder en daarmee een directe concurrent van de spreeuw voor wat betreft de aanwezig nestholtes.

3.2.4 AMFIBIEËN

De Alpenwatersalamander is bekend uit de omgeving van het projectgebied. De natuurlijke verspreiding van deze soort reikt van Zuid-Limburg tot Noord-Brabant. Ook de vuursalamander komt van nature niet in de omgeving van het projectgebied voor. In de omgeving van het projectgebied betreft het uitgezette populaties die zichzelf weten te handhaven. De soorten zijn in de regio rond Den Haag niet strikt beschermd. Ook ontbreken deze soorten op de lijst³ met beschermde soorten in Zuid-Holland, opgesteld door de Omgevingsdienst Haaglanden.

Algemene soorten als de bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander en de meerkikker kunnen mogelijk voorkomen in het projectgebied.

3.2.5 REPTIELEN

In de omgeving van het projectgebied zijn geen beschermde reptielen bekend voor te komen. Deze worden ook niet verwacht in het projectgebied voor te komen.

3.2.6 VISSSEN

In de omgeving van het projectgebied zijn geen beschermde soorten vissen bekend voor te komen. De watergangen in het projectgebied bieden geen geschikt habitat voor beschermde soorten vissen. Beschermde vissen worden derhalve niet verwacht voor te komen in het projectgebied.

3.2.7 ONGEWERVELDEN

Het projectgebied biedt geen geschikt habitat voor beschermde ongewervelden anders dan de grote vos. Deze soort wordt sporadisch aangetroffen in Zuid-Holland maar er zijn nog geen vaste populaties bekend. De soort is voor de voortplanting gebonden aan bomen als iep, zoete kers en enkele wilgen. De soort wordt op basis van verspreiding en de minimale aanwezigheid van geschikte waardplanten niet verwacht in het projectgebied.

3.2.8 VAATPLANTEN

Het projectgebied bestaat uit vochtig loofbos met enkele bloemrijke bosranden. De oevers bij het Molenvlietpark bieden geschikt habitat voor wat meer bijzondere soorten. Beschermde soorten als de bokkenorchis zouden zich hier op den duur mogelijk kunnen vestigen. De soort is tijdens de habitatscan niet waargenomen en wordt nu niet verwacht voor te komen. Overige soorten beschermde vaatplanten worden tevens niet verwacht voor te komen. Het projectgebied betreft hoofdzakelijk een vochtig voedselrijk bos met een zeer ruige ondergroei.

3.2.9 MOGELIJK AANWEZIGE BESCHERMDE SOORTEN EN FUNCTIES

Het projectgebied herbergt mogelijk meerdere functies voor beschermde diersoorten. In het projectgebied kunnen op basis van het aanwezige habitat de volgende soorten en functies niet op voorhand worden uitgesloten voor te komen.

Tabel 1: Te verwachten beschermde soorten en functies

Soort / soortgroep	Functies	Bescherming Wnb	(Mogelijk) aanwezig in:
Broedvogels	Nesten	Artikel 3.1 (VR)	Struweel en bomen
Ransuil	Nesten	Artikel 3.1 (VR)	Conifeerhaag
Vleermuizen	Paarverblijfplaats Foerageergebied Vliegroutes	Artikel 3.5 (HR, bijlage IV)	In wilg Boven water, weide en in het bos Boven Kansjesmolensloot

3.3 EFFECTEN

Indien beschermde soorten in het projectgebied of binnen de invloedssfeer hiervan kunnen voorkomen, wordt onderzocht of de voorgenomen ontwikkeling effect heeft op deze soorten. Indien er effecten op deze soorten worden verwacht, zal worden gezocht naar compenserende of mitigerende maatregelen welke genomen kunnen worden tijdens de ontwikkeling om zo te voorkomen dat de Wet natuurbescherming wordt overtreden. Mochten deze maatregelen niet afdoende zijn, of praktisch niet in te passen in de plannen, zal mogelijk een ontheffing van de Wet natuurbescherming noodzakelijk zijn.

³ <https://omgevingsdiensthaaglanden.nl/files/wnb/Indicatieve-lijst%20beschermde%20soorten%20Wnb.pdf>

3.3.1 EFFECTEN ONTWIKKELINGEN

De te verwachten effecten op soorten en functies zijn opgedeeld in tijdelijke en permanente effecten. Deze zijn schematisch weergegeven in tabel 2.

Geen effecten

De vliegroute van vleermuizen die, op basis van het onderzoek van Movares uit 2019, wordt gebruikt door de gewone dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis en de ruige dwergvleermuis blijft behouden. De bomenrij langs het water, evenals de watergang zelf blijven behouden. Een beschutte donkere vliegroute blijft hierdoor aanwezig. Effecten op de vliegroute worden niet verwacht, mits rekening wordt gehouden met verlichting tijdens en na de realisatie. De watergang dient hierbij niet te worden verlicht. De huidige lichtniveaus mogen niet worden overschreden.

In het noordoostelijke deel van het gebied, waar geen bomen worden gekapt voor de aanleg van waterstaatswerken, staat een wilg met een verblijfplaats van de rosse vleermuis. Deze holte was bij de habitatscan van 16 juni 2021 nog aanwezig. De boomholte wordt niet aangetast door de werkzaamheden, maar het gebied erom heen wordt grootschalig heringericht.

De Omgevingsdienst Haaglanden heeft middels een verklaring van geen bedenkingen uitgesproken dat verblijfplaatsen van de rosse vleermuis niet aanwezig zijn en dat een overtreding van de Wet natuurbescherming niet aan de orde is. Wel geven ze aan dat bij nieuwe inzichten een nieuwe verklaring noodzakelijk is. Er zijn geen nieuwe inzichten ten opzichte van de eerder aangeleverde informatie. Het vleermuisonderzoek is uitgevoerd in 2019. Vleermuisonderzoek is in de regel drie jaar geldig tenzij er veranderingen in de omgeving hebben plaatsgevonden die aanleiding kunnen geven om deze periode te verkorten. Een aanleiding zou het afbreken van de boom met de holte kunnen zijn, waardoor de rosse vleermuis naar een andere locatie in het projectgebied is verhuisd. De omgevingsdienst heeft dit al meegenomen bij het besluit en het niet als aanleiding gezien om tot een ander besluit te komen. Derhalve is het besluit van de Omgevingsdienst Haaglanden leidend in het oordeel dat er geen effecten op verblijfplaatsen van vleermuizen zijn te verwachten binnen de begrenzing van het projectgebied.

Tijdelijke effecten

In het rapport van het aanvullend vleermuisonderzoek uit 2019⁴ van Movares wordt beoordeeld dat er geen sprake is van effecten op essentieel foerageergebied. Wel wordt er gesproken over een groot aantal foeragerende vleermuizen boven het Molenslootpad. Er wordt een aanzienlijk deel van de bomen gekapt naast het Molenslootpad. Bomen die voorzien in de aanwezigheid van insecten en luwtes waardoor hier waarschijnlijk zoveel vleermuizen foerageren. Door aan één zijde van het Molenslootpad alle bomen te verwijderen is het niet uit te sluiten dat dit tijdelijk negatieve effecten heeft op het aanwezige foerageergebied en hieraan verbonden vaste rust- en verblijfplaatsen en lokale populaties vleermuizen. De naastgelegen watergang en een rij bomen hiernaast blijven wel behouden. Omdat er weer bomen worden aangeplant en water met natuurvriendelijke oevers worden gerealiseerd, zal het effect van tijdelijk aard zijn en niet significant. Er is immers geen essentieel foerageergebied in het projectgebied aanwezig. Gelet op het besluit van ODH⁵ wordt een overtreding door het bevoegd gezag niet verwacht ten aanzien van vleermuizen.

Indien tijdens de werkzaamheden geen nesten van de te verwachten broedvogels uit categorie 5 van de aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten worden vernield, worden enkel tijdelijke effecten op deze soorten verwacht. De staat van instandhouding van deze soorten is gunstig (SOVON.nl) en / of deze hebben voldoende uitwijkmogelijkheden. Zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden ontbreken om de nesten van deze soorten een jaarronde bescherming te geven. De nesten van deze soorten zijn derhalve niet jaarrond beschermd, maar alleen beschermd indien de nesten in gebruik zijn.

Bij het kappen van de boom met, of bomen rondom de paarverblijfplaats van de rosse vleermuis kunnen individuen van de rosse vleermuis worden verstoord.

⁴ Movares 2019. Tweede toevoer bergingsgebied Vlietzone Den Haag. Aanvullende onderzoek vleermuizen. 25 juni 2020 – Versie 1.0.

⁵ Omgevingsdienst Haaglanden. Verklaring van geen bedenkingen. ODH-2020-00080110

Bij het gebruik van nachtelijke verlichting tijdens de realisatiefase kunnen foeragerende en passerende vleermuizen tijdelijk worden verstoord. Tevens kunnen verblijfplaatsen tijdelijk in onbruik raken door het aanlichten van de boomholtes of de directe omgeving.

Permanente effecten

Bij de werkzaamheden kunnen nesten van algemene broedvogels worden beschadigd en vernield, individuen kunnen worden gedood.

Bij de werkzaamheden kunnen jaarrond beschermde nesten van de ransuil worden beschadigd en vernield. Individuen kunnen worden gedood.

Bij het kappen van de boom met de paarverblijfplaats van de rosse vleermuis wordt de verblijfplaats vernield en kunnen individuen worden gedood.

Bij het plaatsen van verlichting langs de Kansjesmolensloot welke uitstraalt op het water of het naastgelegen groen kunnen vliegroutes van vleermuizen worden beschadigd en foerageergebied worden aangetast.

Bij het uitvoeren van de werkzaamheden kunnen algemene amfibieën, vissen en zoogdieren worden gedood.

Tabel 2: Mogelijke effecten op beschermde soorten

Soort / soortgroep	Effect	Verbodsbepaling
Broedvogels	Opzettelijk doden Opzettelijk vernielen / beschadigen nest Opzettelijk verstoren	Artikel 3.1 (VR) Lid 1 Artikel 3.1 (VR) Lid 2 Artikel 3.1 (VR) Lid 4
Vleermuizen	Opzettelijk doden Opzettelijk verstoren Opzettelijk vernielen / beschadigen verblijfplaats	Artikel 3.5 (HR, bijlage IV) Lid 1 Artikel 3.5 (HR, bijlage IV) Lid 2 Artikel 3.5 (HR, bijlage IV) Lid 4
Algemene amfibieën, vissen en zoogdieren	Opzettelijk doden Opzettelijk vernielen / beschadigen verblijfplaats	Artikel 3.10 Lid 1, a Artikel 3.10 Lid 1, b

3.4 AANBEVELINGEN TEN AANZIEN VAN DE WET NATUURBESCHERMING

3.4.1 AANVULLENDE INVENTARISATIES PROJECTGEBIED

In het projectgebied komen mogelijk beschermde functies van broedvogels met jaarrond beschermde nesten voor. Of en waar deze aanwezig zijn is nog onbekend. Om hier inzicht in te krijgen is aanvullend onderzoek naar de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten van de ransuil noodzakelijk.

Er heeft reeds vleermuisonderzoek plaatsgevonden in 2019 en 2020. Het onderzoek is conform het Vleermuisprotocol 2017 uitgevoerd en is derhalve juridisch en ecologisch gezien goed uitgevoerd. Daarnaast is een Verklaring van geen bedenkingen afgegeven waarin een overtreding wordt uitgesloten. Hierbij dient de wilg met de paarverblijfplaats wel te worden behouden. In tabel 3 zijn de uitgevoerde onderzoeken en nog uit te voeren onderzoeken weergegeven.

Tabel 3: Uitgevoerd en uit te voeren onderzoek

Onderzoek	Jaar	Advies
Holtes onderzocht met klimmers	2018	Verjaard eind 2021, maar er heeft ook detectoronderzoek plaatsgevonden.
Jaarrond beschermde nesten	2019	Het is aan te bevelen nader onderzoek naar de aanwezigheid van nesten van de ransuil uit te voeren in de conifeerhaag.
Vleermuisonderzoek bomen	2019	Verjaard eind 2022, werkzaamheden dienen hiervoor te zijn gestart of het onderzoek dient te worden ge-update.
Vleermuisonderzoek opstallen	2020	Geen

3.4.2 MITIGERENDE MAATREGELEN

Om overtreding op de Wet natuurbescherming te voorkomen dienen de volgende maatregelen te worden genomen.

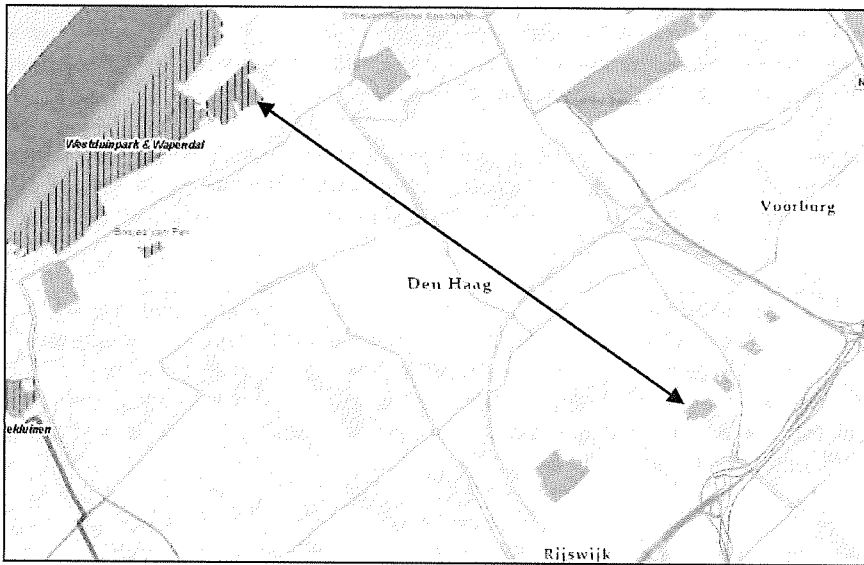
- De ransuil komt mogelijk voor in het projectgebied. Na aanvullend onderzoek dienen mogelijk mitigerende maatregelen te worden getroffen indien de soort aanwezig blijkt.
- De boom, evenals de directe omgeving van de paarverblijfplaats van de rosse vleermuis in de wilg dient niet te worden aangetast.
- Er zijn vliegroutes en foerageergebied van vleermuizen aanwezig binnen het projectgebied. Het is noodzakelijk nachtelijke verlichting tot een minimum te beperken en uitstraling richting de watergangen en opgaand groen geheel te voorkomen in de periode april t/m oktober.
- Tijdens de kap van bomen is het wenselijk vanuit de zorgplicht om een ecooloog de bomen te laten controleren na het omhalen. Hoewel uit de onderzoeken geen verblijfplaatsen in de bomen zijn waargenomen, kan door zorgvuldigheid schade aan soorten worden voorkomen indien deze toch aanwezig blijken.
- Om de plannen voor het projectgebied te realiseren zullen bomen en struweel worden verwijderd. Het is aan te bevelen het verwijderen van bomen en struweel buiten het broedseizoen van vogels (globaal 15 maart - 15 juli) uit te voeren. De vermelde periode is niet leidend, elk broedgeval is beschermd. Ook broedgevallen buiten deze periode mogen niet verstoord worden. Indien werkzaamheden tijdens het broedseizoen plaats moeten vinden dient een aanvullende inspectie op broedvogels door een ecooloog te worden uitgevoerd om overtredingen te voorkomen.
- Het verwijderen van groen dient in een rustig tempo, richting te handhaven groen, in één richting te worden uitgevoerd waardoor aanwezige fauna voor de werkzaamheden uit kunnen vluchten.

3.4.3 ONTHEFFING WET NATUURBESCHERMING

De noodzaak voor een ontheffing van de verbodsbepalingen in de Wet natuurbescherming kan op voorhand niet worden uitgesloten. Uit aanvullend onderzoek naar de ransuil zal moeten blijken of er beschermde functies of dieren in het projectgebied voorkomen en welke negatieve effecten met de werkzaamheden mogelijk gepaard gaan. Indien aanvullende inventarisaties aantonen dat het projectgebied functies bevat voor beschermde soorten en verstoring niet voorkomen kan worden, dient een ontheffing van de Wet natuurbescherming te worden aangevraagd. Hier kunnen voorwaarden in de vorm van mitigerende maatregelen aan verbonden zijn.

4.1 NATURA2000-GEBIEDEN

Binnen het projectgebied zijn geen beschermde natura2000- gebieden aanwezig (afbeelding 16). De dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden liggen op circa 6,1 kilometer van het projectgebied. Het betreft Meijndel & Berkheide en Westduinpark & Wapenveld.

Afbeelding 16: Projectgebied ten opzichte van Natura2000-gebied (pzh.maps.arcgis.com)

4.1.1 EFFECTEN

Gelet op het voornemen en de afstand ten opzichte van de Natura 2000-gebieden zijn directe effecten op Natura-2000-gebieden uitgesloten voor wat betreft de uitvoering van de waterstaatswerken. Indirecte effecten op stikstofgevoelige habitats door de uitstoot van stikstof bij tijdens de realisatie of in de gebruiksfase worden niet verwacht. Vanaf 1 juli 2021 is de nieuwe Wet stikstofreductie en natuurverbetering ingetreden. De wet maakt een gedeeltelijke vrijstelling mogelijk van de natuurvergunningplicht met betrekking tot stikstof. De vrijstelling geldt voor bouw-, aanleg- en sloopactiviteiten waarvan de emissies tijdelijk en beperkt zijn.

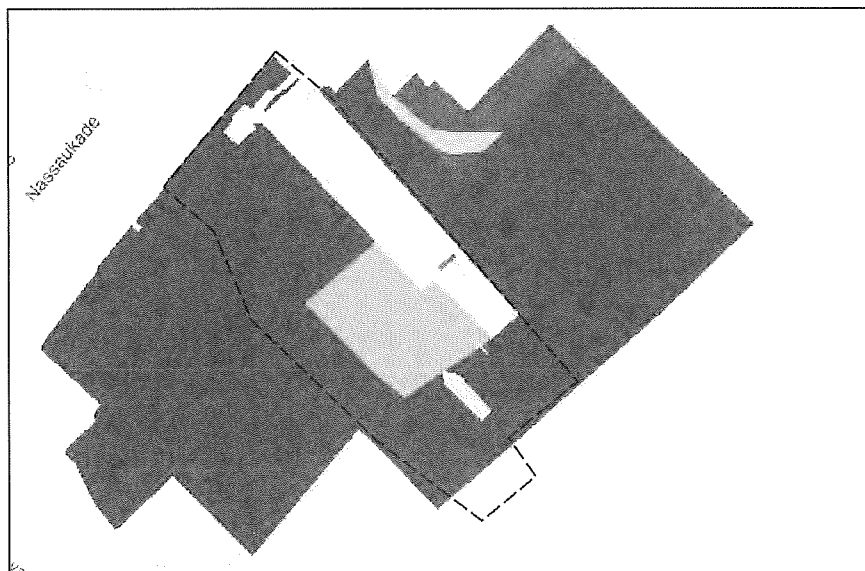
In de nieuwe situatie wordt er woningbouw gerealiseerd. In de gebruiksfase kan hierdoor een verhoging van de stikstofemissie worden verwacht ten opzichte van de huidige situatie. Dit kan indirect leiden tot effecten op stikstofgevoelige habitats in de Natura 2000-gebieden Meijndel & Berkheide en Westduinpark & Wapenveld.

4.2 OVERIGE NNN

Het projectgebied ligt m.u.v. de noordoever van het Molenvlietpark volledig in het NNN (zie afbeelding 17).

Afbeelding 17: NNN t.o.v. het projectgebied

Afbeelding 18: Wezenlijke kenmerken en waarden

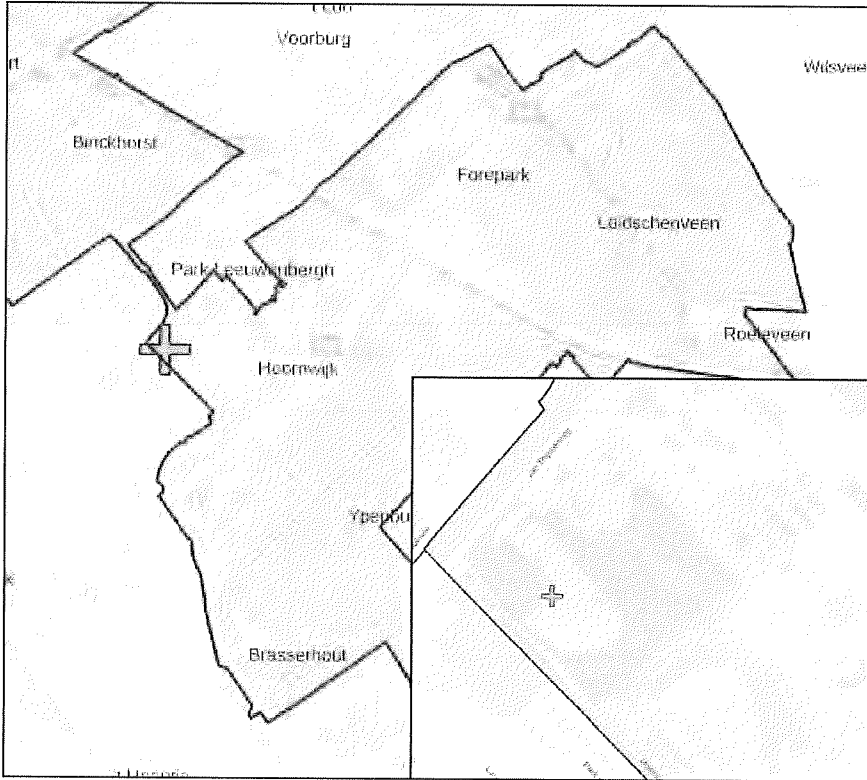
4.2.1 EFFECTEN

Het ruimtelijk beleid voor het NNN is gericht op het behoud, het herstel en de ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van een gebied. De bescherming van deze waarden vindt plaats door toepassing van een specifiek afwegingskader: het zogenaamde 'nee, tenzij'-regime. Dat betekent dat nieuwe plannen en projecten niet zijn toegestaan als deze een significant negatief effect hebben op de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied, tenzij daarmee een groot openbaar belang gediend is en er geen reële alternatieven voorhanden zijn. In dat geval moet de schade zoveel mogelijk beperkt worden door het treffen van mitigerende maatregelen en moet de resterende schade gecompenseerd worden.

De wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN zijn gekoppeld aan de natuurdoelen voor een gebied. Deze zijn te vinden in het 'Natuurbeheerplan Zuid-Holland'. Voor het projectgebied betreft het N14.03 Haagbeuken- en essenbos en N12.02 Kruiden- en faunarijck grasland. Gelet op de grootschalige werkzaamheden waarbij het gebied een ander karakter krijgt, met meer ruimte voor water en minder bos en ruimte voor kruiden- en faunarijck grasland zijn effecten op de wezenlijk kenmerken en waarden niet op voorhand uit te sluiten. Het aandeel aan Haagbeuken-essenbos en het aandeel Kruiden-en faunarijck grasland nemen beiden in omvang af. Hierover vindt overleg met provincie Zuid-Holland plaats, waarbij ook de ontwikkeling van het landgoed wordt meegenomen.

5 HOUTOPSTANDEN

De bomen in het projectgebied vallen binnen de door de gemeenteraad van Den Haag vastgestelde bebouwde kom (zie afbeelding 19). De bepalingen ten aanzien van houtopstanden uit de Wet natuurbescherming zijn dan ook niet van toepassing voor het kappen van de bomen.

Afbeelding 19: Bebouwde kom grens in het kader van de Wnb (geo.ozhz.nl, 2021)

6 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

6.1 CONCLUSIES

In het projectgebied kan de aanwezigheid van een jaarrond beschermd nest van de ransuil niet op voorhand worden uitgesloten. Het projectgebied biedt geschikt habitat voor verblijfplaatsen van boombewonende soorten vleermuizen alsook gebouwbewonende soorten. Het voorkomen van verblijfplaatsen van vleermuizen is reeds onderzocht. Er is één paarverblijfplaats aanwezig van de rosse vleermuis. Deze bevindt zich in een te behouden boom. Daarnaast is een tweede paarverblijfplaats vastgesteld in 2019, maar deze is verloren gegaan. In de te kappen bomen worden derhalve geen verblijfplaatsen van vleermuizen verwacht voor te komen. Het projectgebied maakt onderdeel uit van foerageergebied van de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en de rosse vleermuis. Het betreft geen essentieel foerageergebied. Tevens is een niet essentiële vliegroute van deze soorten aanwezig boven de Kansjesmolensloot.

In de bomen, struwelen, opstallen en in de watergangen kunnen algemene broedvogels in het broedseizoen tot broeden overgaan. Algemeen voorkomende soorten amfibieën, vissen en zoogdieren worden in het projectgebied verwacht voor te komen.

Gelet op het voornemen en de afstand ten opzichte van de Natura 2000-gebieden zijn directe effecten op Natura 2000-gebied uitgesloten. Indirecte effecten op stikstofgevoelige habitats door de uitstoot van stikstof tijdens de realisatie of in de gebruiksfase worden niet verwacht voor wat betreft de waterstaatswerken. Bij nieuwbouw kunnen indirecte effecten niet op voorhand worden uitgesloten.

Het projectgebied bevindt zich grotendeels in het NNN. Met de beoogde herinrichting zijn effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden niet op voorhand uit te sluiten.

De bepalingen uit de Wet natuurbescherming met betrekking tot houtopstanden zijn niet van toepassing. De te kappen bomen bevinden zich binnen de door de gemeenteraad van Den Haag vastgestelde bebouwde kom.

6.2 AANBEVELINGEN

Het is aan te bevelen nader onderzoek uit te voeren naar de aanwezigheid van nesten van de ransuil in de conifeerhaag. De geplande bomenkap en inrichting op het ten zuiden gelegen terrein heeft hier naar verwachting geen invloed op en kan reeds worden uitgevoerd. In tabel 4 zijn de uit te voeren onderzoeken en onderzoeksperiodes weergegeven.

Indien een jaarrond beschermd nest van de ransuil aanwezig is en deze niet kan worden behouden is een ontheffing nodig van de Wet natuurbescherming. Hier kunnen voorwaarden aan zitten in de vorm van compenserende en mitigerende maatregelen zoals het werken buiten het broedseizoen en het aanbieden van alternatieve nesten.

Tabel 4: Te verwachten beschermde soorten en aanbevolen inventarisaties

Soort / soortgroep	Aanvullend onderzoek	Onderzoeksperiode
Algemene broedvogels	Nesten, indien niet buiten het broedseizoen gewerkt wordt	Binnen de periode 1 maart t/m 15 juli
Ransuil	Nesten	Maart t/m juni

De werkzaamheden kunnen effecten hebben op een paarverblijfplaats van de rosse vleermuis en foeragerende en passerende vleermuizen. Het is aan te bevelen zorgplichtmaatregelen vast te leggen in een werkprotocol om een overtreding van de Wet natuurbescherming te voorkomen.

Het is aan te bevelen een stikstofberekening in AERIUS Calculator te maken voor de gebruiksfase van de nieuwe situatie indien nieuwbouw wordt gerealiseerd.

Het is aan te bevelen om contact op te nemen met de Provincie Zuid-Holland om de effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN door de herinrichting van het gebied te bespreken.

BIJ12 2017, Kennisdocument gewone dwergvleermuis, versie 1.0, BIJ12 juli 2017.

BIJ12 2017, Kennisdocument gierzwaluw, versie 1.0, BIJ12 juli 2017.

BIJ12 2017, Kennisdocument huismus, versie 1.0, BIJ12 juli 2017.

Dietz, C., O. von Helversen & D. Nill, 2011, Vleermuizen, Tirion Natuur uitgevers BV, Baarn.

Movares 2015. Nieuw Vredenoord; Quicksan ecologie. Effecten op beschermde soorten en gebieden. 17 november 2015 – Versie 4.0.

Movares 2018. Nieuw Vredenoord; Update quickscan ecologie. Effecten op beschermde soorten en gebieden. 12 april 2018 Versie 1.0.

Movares 2018. Tweede toevoer bergingsgebied Vlietzone Den Haag. Aanvullende onderzoek vleermuizen. 24 september 2018 – Versie 1.0.

Movares 2019. Tweede toevoer bergingsgebied Vlietzone Den Haag. Aanvullende onderzoek vleermuizen. 25 juni 2020 – Versie 1.0.

Movares 2020. Nader onderzoek vleermuizen Vlietzone. Aanvullend ecologische onderzoek tweetal te slopen gebouwen. 12 oktober 2020 – Versie 1.0.

Movares 2020. Memo omwaaien boom met vleermuisverblijf. 2 juli 2020.

NGB, Soorteninventarisatieprotocollen in het kader van de Wet natuurbescherming, juli 2017.

Omgevingsdienst Haaglanden, 2020. Verklaring van geen bedenkingen. ODH-2020-00080110.

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging (2020). Vleermuisprotocol 2021, oktober 2020.

Internet

NDFD

www.gbif.org

www.piscaria.nl

www.pzh.maps.arcgis.com

www.provinciaalgeoregister.nl/georegister/

www.ravon.nl

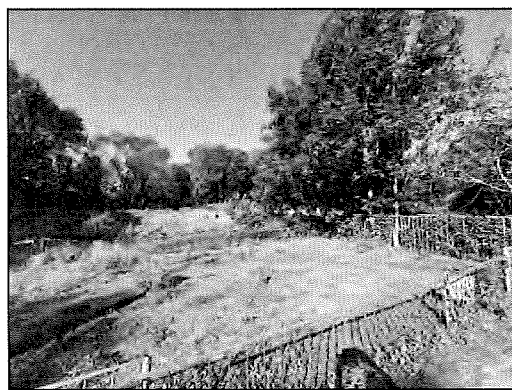
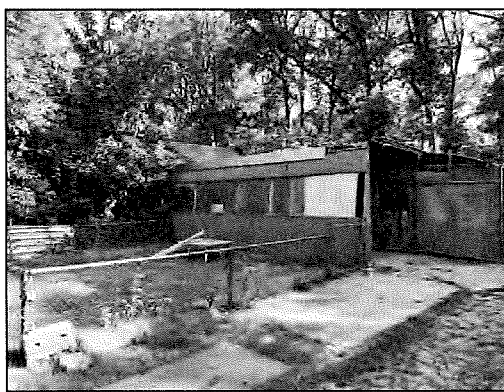
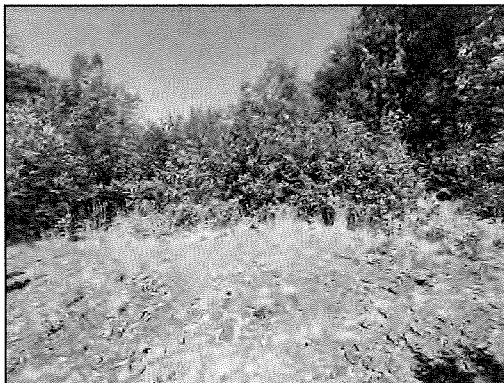
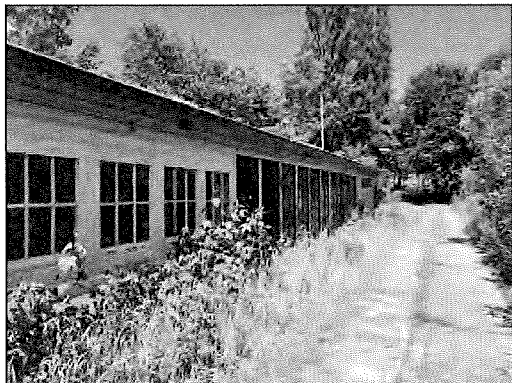
www.stowa.nl (limnodata neerlandica)

www.synbiosys.alterra.nl/natura2000

www.telmee.nl

www.verspreidingsatlas.nl

Bijlage 1: Foto-impressie

Bijlage 2: Tabel mogelijk aanwezige soorten

Tabel 1: Overzicht beschermde soorten in omgeving projectgebied

Soortgroep	Naam		Afstand
Amfibieën	Alpenwatersalamander	Wnb A	< 5km
Amfibieën	bastaardkikker ¹	Wnb A	< 5km
Amfibieën	bruine kikker ¹	Wnb A	< 1km
Amfibieën	gewone pad ¹	Wnb A	< 1km*
Amfibieën	kleine watersalamander ¹	Wnb A	< 5km
Amfibieën	meerkikker ¹	Wnb A	< 5km
Amfibieën	vuursalamander	Wnb A	< 5km
Vaatplanten	bokkenorchis	Wnb B	< 5km
Vaatplanten	schubvaren	Wnb B	< 5km
Vleermuizen	gewone dwergvleermuis	HR IV	< 1km*
Vleermuizen	gewone grootoorvleermuis	HR IV & Bern II	< 5km
Vleermuizen	kleine dwergvleermuis	HR IV & Bern II	< 5km*
Vleermuizen	laatvlieger	HR IV & Bern II	< 1km*
Vleermuizen	meervleermuis	HR IV & Bern II	< 3km*
Vleermuizen	rosse vleermuis	HR IV & Bern II	< 1km*
Vleermuizen	ruige dwergvleermuis	HR IV & Bern II	< 1km*
Vleermuizen	tweekleurige vleermuis	HR IV & Bern II	< 5km
Vleermuizen	watervleermuis	HR IV & Bern II	< 1km*
Vogels	blauwe reiger	Cat. 5	< 1km*
Vogels	boerenzwaluw	Cat. 5	< 1km*
Vogels	boomklever	Cat. 5	< 2km*
Vogels	boomkruiper	Cat. 5	< 4km*
Vogels	boomvalk	Cat. 4	< 5km
Vogels	bosuil	Cat. 5	< 4km*
Vogels	buizerd	Cat. 4	< 2km*
Vogels	ekster	Cat. 5	< 2km*
Vogels	gierzwaluw	Cat. 2	< 1km*
Vogels	glanskop	Cat. 5	< 5km
Vogels	groene specht	Cat. 5	< 1km*
Vogels	grote bonte specht	Cat. 5	< 1km*
Vogels	grote gele kwikstaart	Cat. 3	< 5km
Vogels	havik	Cat. 4	< 5km
Vogels	huismus	Cat. 2	< 2km*
Vogels	huizwaluw	Cat. 5	< 5km
Vogels	ijsvogel	Cat. 5	< 4km*
Vogels	kerkuil	Cat. 3	< 3km*
Vogels	koolmees	Cat. 5	< 1km*
Vogels	ooievaar	Cat. 3	< 5km
Vogels	pimpelmees	Cat. 5	< 1km*
Vogels	ransuil	Cat. 4	< 5km*
Vogels	slechtvalk	Cat. 3	< 3km*
Vogels	sperwer	Cat. 4	< 4km*
Vogels	spreeuw	Cat. 5	< 5km*
Vogels	tapuit	Cat. 5	< 4km*
Vogels	torenvalk	Cat. 5	< 5km
Vogels	wespendief	Cat. 4	< 5km
Vogels	zwarte kraai	Cat. 5	< 2km*
vogels	zwarte roodstaart	Cat. 5	< 5km

Soortgroep	Naam		Afstand
Zoogdieren	boomarter	Wnb A	< 4km*
Zoogdieren	bosmuis ¹	Wnb A	< 5km
Zoogdieren	bunzing ¹	Wnb A	< 1km*
Zoogdieren	dwergmuis ¹	Wnb A	< 5km
Zoogdieren	eekhoorn	Wnb A	< 4km*
Zoogdieren	egel ¹	Wnb A	< 2km*
Zoogdieren	haas ¹	Wnb A	< 3km*
Zoogdieren	huisspitsmuis ¹	Wnb A	< 5km*
Zoogdieren	konijn ¹	Wnb A	< 2km*
Zoogdieren	ree ¹	Wnb A	< 2km*
Zoogdieren	rosse woelmuis ¹	Wnb A	< 5km
Zoogdieren	veldmuis ¹	Wnb A	< 5km
Zoogdieren	vos ¹	Wnb A	< 3km*
Zoogdieren	wezel ¹	Wnb A	< 5km
Zoogdieren	woelrat ¹	Wnb A	< 5km

* = op basis van eerdere waarnemingen van Adviesbureau E.C.O. Logisch B.V.

¹ = Vrijstelling

Bijlage 4

Technisch advies over ontwerp Toevoer Noodwaterberging Molenvlietpolder

Edzo Ebbens, 24 augustus 2023

1. Inleiding

Op verzoek van de Bomenstichting Den Haag en het naastgelegen Rijksmonument Vredenoord is dit adviesdocument opgesteld. Beiden zijn belanghebbenden bij het plan voor een tweede toevoer, waarvoor een kapvergunning is verleend voor 347 bomen in een NNN-gebied (voorheen onderdeel Ecologische hoofdstructuur).

2. Noodzaak noodwaterberging Molenvlietpolder in samenhang met andere beheersmaatregelen bij extreme regenval

In november 2012 is de z.g. Doorstroomstudie Den Haag (van Gemeente Den Haag en Hoogheemraadschap Delfland) afgerond. In de studie worden een aantal mogelijkheden genoemd om de waterbeheersing voor het gebied van Delfland bij extreme regenval te verbeteren.

De studie geeft o.a. aan dat om de actuele knelpunten met boezemkades en inundatie op te lossen er moet nog worden gezocht naar (kosten)effectieve maatregelen. Het verbeteren van de afvoercapaciteit van Den Haag door het verdiepen van grachten of het maken van nieuwe verbindingen heeft op deze knelpunten maar een klein effect en lijkt daarmee, vooralsnog geen effectieve maatregel. Het vergroten van gemaalcapaciteit (en aanleg van nieuwe verbindingen) of het realiseren van een calamiteitenberging op de juiste locatie en met de juiste inlaatcapaciteit (orde van grootte 10 m³/s) kunnen juist behoorlijk effectief zijn, maar zijn naar verwachting erg kostbaar.

De meest haalbare en kosteneffectieve oplossing op de korte termijn is waarschijnlijk het ophogen van de kades waar deze te laag zijn. Ook de inzet van de BWO-kering in de Vliet bij Voorburg (Geestbrug) is waarschijnlijk een goedkope oplossing welke direct knelpunten langs de Vlietkade (noordelijk van de inlaatlocatie Molenvlietpark) oplost. De inzet van beide maatregelen op korte termijn, individueel of een combinatie van beide, wordt sterk aanbevolen voor nader onderzoek. Op langere termijn is minder verharding in het stedelijk gebied van Den Haag en het meer lokaal vasthouden van water in het stedelijk gebied zeer effectief.

Het is in lijn met de Doorstroomstudie dat het Hoogheemraadschap Delfland en de Gemeente Den Haag gebruik hebben gemaakt van de gelegenheid om een noodwaterberging te kunnen realiseren, door aan te sluiten bij de noodzakelijke werken bij de aanleg van de Rotterdamsebaan. Echter omdat het effect lokaal gedurende korte tijd een verlaging van het boezempeil van slechts 3 - 5 cm bewerkstelligt en er daarna een resterende permanente verlaging van 0,8 cm overblijft, betreft dit echter wel een marginale verbetering. Deze berging is dan ook te zien als een beperkt effectieve lokale maatregel, waarbij een integrale benadering noodzakelijk blijft.

Hieronder ga ik met name in op de vormgeving van de toevoer van deze waterberging.

3. Eis van een aanvoercapaciteit van 4,5m³/s in Programma van Eisen.

Het bergen van 60.000 m³ met een vulsnelheid van 4,5m³/s geeft lokaal en kortdurend slechts 3 - 5 cm verlaging van het boezempeil. Na enige uren is dit uitgedempt over de hele boezem. Met een boezemoppervlakte van 750 ha betekent dit na enige uren een resterende verlaging van $60.000\text{m}^3/7.500.000\text{m}^2 = 0,8 \text{ cm}$.

Mogelijk is aangenomen dat de noodwaterberging ingezet kan worden net voor het bereiken van de piek in de lokale waterstand om zo de piek met hopelijk 3 – 5 cm te kunnen afvlakken. Het is in de praktijk echter maar zeer de vraag of het gaat lukken om precies op het goede moment de berging in te zetten. Bij extreme regenval moet over het gehele gebied van Delfland aan veel knoppen tegelijk gedraaid worden zodat het meest effectieve moment van inzetten van de waterberging met een relatief geringe bergingscapaciteit niet vooraf exact kan worden bepaald. Afgezien van het marginale, lokale effect moet in de praktijk gerekend worden op een permanente daling van 0.8 cm van het boezempeil. Bedenk daarbij ook dat door windinvloed het boezempeil in grotere mate kan schommelen.

Het lijkt mij simpelweg niet goed mogelijk om een eenduidige onderbouwing van de vereiste toevoercapaciteit te berekenen. Deze is ook niet in de documentatie terug te vinden. Gelet op de mogelijke grote gevolgen voor het NNN-natuurgebied zou een toetsing van de functionaliteit van de waterberging op basis van de mogelijkheden van de bestaande watergang een solide best practice werkwijze zijn.

4. Betrekken gevolgen van de noodzakelijk geachte watertoevoer van 4,5m³/s voor het NNN-natuurgebied bij de besluitvorming

Bij besluitvorming over de Berging Molenvlietpark in 2014 en behandeling Projectplan in 2016 wordt slechts vermeld dat de toevoer later in een apart plan wordt uitgewerkt. Er wordt niets vermeld over de achterliggende noodzaak van grootschalige bomenkap.

In het Projectplan aanvoerroute bergingsgebied Molenvlietpark 2022 wordt de aanleg van natte ecologische zones langs de noodzakelijk geachte tweede toevoer genoemd door het construeren van zogenaamde natuurvriendelijke oevers, als compensatie voor het kappen van bomen. Over de kap zelf wordt alleen vermeld: "Bij de aanleg van de watertoevoer verdient het aanbeveling om zoveel mogelijk bomen te sparen." In de behandeling van een zienswijze van de Provincie Zuid-Holland is vervolgens aanvullende informatie met betrekking tot de kap toegevoegd. De grootschalige omvang van de voorgenomen kap is ook uit deze informatie niet op te maken. Kaarten en opgaves van het aantal te kappen bomen ontbreken. De vraag is ook of de locatie van de tweede toevoer wel zo geschikt is voor een natuurvriendelijke oever. De beperkte waterkwaliteit van de boezem is sowieso een negatieve factor. En daarnaast geldt dat de natuurvriendelijke oever buiten het vereiste minimale doorstroomprofiel voor de vulling van de waterberging moet liggen. En dus extra kosten en ruimtebeslag ten koste van het NNN-gebied met zich meebrengt. En een afweging van natuurkosten en -opbrengsten vraagt (zie 7.).

Vastgesteld wordt dat in de besluitvorming tot aan het Projectplan 2022 in ieder geval geen aandacht aan de grootschalige kap in het NNN-gebied is gegeven. In het projectplan 2022 is in de behandeling zienswijze enige aanvullende informatie is verstrekt. Een goede specificatie

met behulp van kaarten en opgave van te kappen bomen ontbreekt. Een integrale afweging van natuurbaten en -kosten van de voorgestane ontwikkeling is niet gemaakt.

5. Verdere overwegingen betreffende de eis van 4,5m³/s toevoer capaciteit

Het in korte tijd willen vullen van de noodwaterberging maakt het project duurder en in dit geval ook meer schadelijk voor de natuurwaarden van het gebied. En geeft meer risico ten aanzien van beheersing van falen of schade tijdens vullen. Een langere duur van vullen geeft uiteindelijk dezelfde verlaging van het boezempeil en is beter beheersbaar. Uitgegaan wordt van bergen van 60.000 m³ met een vulsnelheid van 4,5 m³/seconde. Bij verlaging van de vulsnelheid is de vultijd navenant groter. Het bestaande afvoerkanaal zou zonder aanpassingen ca 1,1 m³/sec kunnen verwerken. Dan zou de vultijd van 3,7 uur naar 15 uur gaan. Voor echt extreme omstandigheden van regenval is 24 uur vooraf goed voorspelbaar wat de benodigde maatregelen moeten zijn.

Delfland hanteert een z.g. Neerslagprotocol betreffende vooraf extra malen en verlagen van het boezempeil. Dat betekent, afhankelijk van de hoeveelheid te verwachten neerslag, dat 24 uur tevoren door voormalen het boezempeil wordt verlaagd met maximaal 15 cm over het hele gebied. Zo kan ook eerder en tijdig begonnen worden met vullen van de noodwaterberging met een lagere vulsnelheid.

6. Mogelijkheden voor geen aanleg tweede toevoerkanaal ter vermijding grootschalige bomenkap

In het rapport van Movares, "Rotterdamsebaan - 2e toevoer bergingsgebied Vlietzone, Rapportage Voorontwerp"- 30 mei 2017, bijlage bij het Ontwerp Projectplan 2018 en de identieke bijlage 3 bij het Projectplan 2022 worden twee mogelijkheden voor de toevoer genoemd:

1. Aanpassen bestaande molensloot
2. Realisatie tweede toevoer.

Movares meldt vervolgens dat de opdrachtgever heeft gekozen voor 2. Hier wordt geen nadere toelichting voor gegeven. Het is daarmee duidelijk dat de opdrachtgever reeds in mei 2017, reeds voor de uitwerking van de watertoevoer en het in kaart brengen van de omvangrijke gevolgen voor het NNN-gebied, simpelweg heeft gekozen voor een tweede watertoevoer.

Op basis van de uitgangspunten uit het voorontwerp zijn in het kader van dit advies de alternatieven onderzocht en in onderstaande tabel en tekening vastgelegd.

Wat opvalt is dat het grootste (brede) deel van de bestaande watergang op eenvoudige wijze met oever- en bodembescherming geschikt is te maken voor de vereiste toevoercapaciteit van 4,5 m³/s. Het smalle deel naast de woning Jan Thijssenweg 8 aan de Vliet is met verbreding van de brug en BWO-kering, damwanden en een vlakke beschermde waterbodem op 1 meter diepte geschikt te maken voor een toevoercapaciteit van 3,4 m³/s. Met een beperkte verdieping met 35 cm is de capaciteit in het smalle deel van de Molensloot te verhogen naar de vereiste 4,5 m³/s.

Gelet ook op de in punt 3 besproken geringe hardheid van de vereiste toevoercapaciteit van 4,5 m³/s is het de moeite waard om, in het kader van de NNN-regelgeving met betrekking tot

het voorkomen van niet-noodzakelijke schade, te bezien of de waterberging ook met een toevoercapaciteit van 3,4 m³/s goed kan functioneren.

In het geval dat de vereiste toevoercapaciteit van 4,5 m³/s na dit onderzoek noodzakelijk is, kan met een beperkte verdieping met 35 cm van het smalle deel van de Molensloot of een korte bypass om het smalle deel van de Molensloot de ontbrekende capaciteit van 1,1 m³/s worden toegevoegd. Een verdieping met 35 cm van het smalle deel is met gangbare hulpmiddelen uit de waterbouw zoals damwanden en vlakke bodembescherming goed uitvoerbaar. Op de overgang van het in dit geval 35 cm diepere smalle deel naar het brede deel van de Molensloot wordt dan over circa 10 meter van de watergang een geleidelijke overgang van het niveauverschil gemaakt in de aan te brengen bodembescherming. Een bypass kan als een smalle watergang, een duiker of geboorde leiding, zoals al eerder aan het andere uiteinde van de Molensloot toegepast, worden uitgevoerd. De bypass betreft dan een beperkte, plaatselijke ingreep in het NNN-gebied, die zeker met de vermelde technische oplossingen maar een zeer geringe aantasting van de waarden van het NNN-gebied met zich mee hoeft te brengen.

Vastgesteld wordt dat, met in de waterbouw zeer gangbare middelen, zoals oever- en bodembescherming, damwanden en al of niet een beperkte bypass, volledig voldaan kan worden aan het waarborgen van de waterveiligheid en het Programma van Eisen van Delfland voor wat betreft de waterveiligheid.

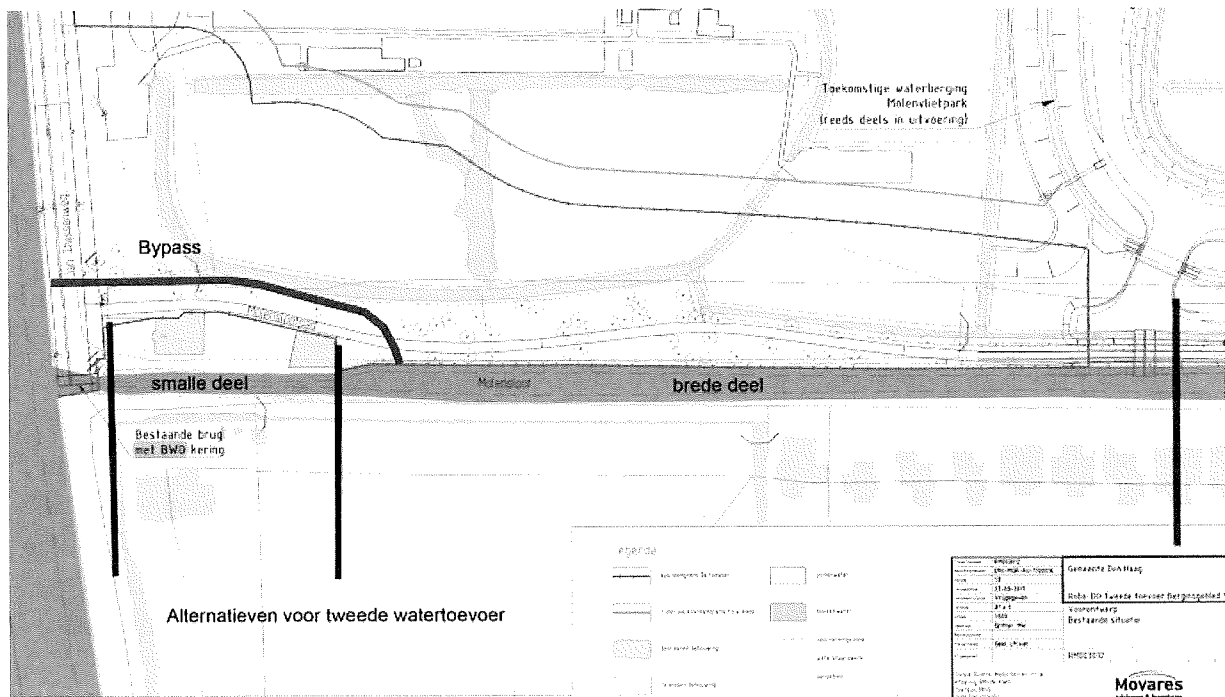
De uitvoering van de beschreven aanpassingen aan de bestaande watergang, met uitzondering van een eventuele bypass, is niet afhankelijk van lange planologische procedures. Voor de aanpassingen aan de brug zijn de procedures beperkt tot de benodigde aanleg- en watervergunningen. Ook voor de voorgenomen kunstwerken in de tweede watertoevoer moeten die procedures nog worden doorlopen. Vertragingen zullen dan ook beperkt zijn. Met deze aanpassingen kan de toevoercapaciteit van de berging op afzienbare termijn naar 3,4 m³/s of indien noodzakelijk 4,5 m³/s worden gebracht. Ook indien gekozen wordt voor een optie met een bypass zal, na aanpassing van de bestaande watergang, de waterberging qua inzetbaarheid vrijwel voldoen aan de doelstellingen van Delfland. Vervolgens kan in alle rust en zonder zorgen over waterveiligheid de beste wijze voor alle belanghebbenden van het realiseren van een bypass worden bezien, als die nog noodzakelijk wordt geacht.

doorvoer capaciteit [m ³ /s]	achterzijde		voorzijde naast JT weg 8			benodigde bypass smalle deel	omschrijving
	stroom-snelheid [m/s]	brug/BWO	brede deel	kering	smalle deel		
breedte watergang [m]			9,3	2,57	5,6		
alt. 0 bestaande toestand	0,3	2,19	0,77	1,08			bestaande situatie
alt. 1	0,6	4,38	1,54	2,16	2,96		alt 0 + oever en bodembescherming
alt. 2	0,6	4,5	3,36	2,16	2,34		alt 1 + 2 cm dieper in brede deel en brug op breedte watergang
alt. 3	0,6	4,5	3,36	3,36	1,14		alt 2 + damwanden, bodembescherming en vlakke bodem in het smalle deel
alt. 4	0,6	4,5	4,5	4,5	0		alt 3 + 35 cm dieper in smalle deel en onder de brug

achterzijde is vanaf het perceel Jan Thijssenweg 8 tot aan de waterberging
voorzijde is van de Vliet tot aan de achterzijde perceel Jan Thijssenweg 8

bypass kan in de vorm van watergang, duiker of het boren van een leiding, zoals aan de andere zijde van de Molensloot toegepast

Kenmerken van de alternatieven

Schematische weergave van de alternatieven

7. Aanleg van natuurvriendelijke oever langs toevoerkanaal

Delfland hanteert regels voor natuurvriendelijke oevers, zoals weergegeven in: "Algemene Regels Natuurvriendelijke Oevers Hoogheemraadschap Delfland".

Een belangrijke regel betreft het gescheiden houden van het vereiste doorstroomprofiel voor afwatering van het deel dat de natuurvriendelijke oever vormt. De geplande aanleg van natuurvriendelijke oevers kan dus niet bijdragen aan vergroting van de afvoercapaciteit. De werkzaamheden voor realisering en onderhoud en de uitgaven hiervoor zijn daarmee uitsluitend voor lokale verbetering van de oever-ecologie. Natuurvriendelijke oevers volgen uit de doelstelling van Delfland voor een bijdrage aan de instandhouding en waar mogelijk verbetering van de natuur. Natuurvriendelijke oevers dienen niet het belang van de waterveiligheid op zich. De natuuropbrengst van de aanleg van de oevers zal dan ook altijd moeten worden afgewogen tegen de natuurkosten die met de aanleg gepaard gaan, zeker in een NNN-gebied.

In het alternatief optimalisatie Molensloot, zoals hierboven omschreven is het zeer goed mogelijk een natuurvriendelijke oever aan te leggen in het brede deel van de Molensloot. Als gevolg van de vele projecten voor dijkverzwaring en -aanpassing in Nederland zijn er ook

veel mogelijkheden ontwikkeld voor combinaties met oeverbescherming en damwanden. Zie bijv. <https://www.tijhuisingenieurs.nl/files/sjabloon-drieluik-v2.pdf> of <https://repository.officiële-overheidspublicaties.nl/externebijlagen/exb-2016-11809/1/bijlage/exb-2016-11809.pdf>.

Voor de aanleg van de natuurvriendelijke oever dient wel een strook van 2 tot 4 meter van de huidige kade vrijgemaakt en opnieuw aangelegd te worden. Op de huidige kade staat een groot aantal bomen met daaronder in samenhang met de watergang een waardevol biotoop van onderbeplanting. Nader ecologisch onderzoek zal moeten uitwijzen in hoeverre de natuuropbrengsten van de natuurvriendelijke oever opwegen tegen de natuurkosten. Het Programma van Eisen van Delfland gaat uit van een doorgaande natuurvriendelijke oever mede in verband met de verbinding tussen de vispaaiplaats en de Vliet. Een bijzonder onderdeel in het alternatief optimalisatie Molensloot is het smalle deel van de Molensloot. In verband met particulier eigendom van de oevers zijn aldaar geen mogelijkheden voor de aanleg van natuurvriendelijke oevers. Door de bypass als watergang aan te leggen zijn er goede mogelijkheden om een doorgaande oever van de Vliet naar de waterberging c.q. vispaaiplaats aan te leggen. Ook voor dit onderdeel zal nader ecologisch onderzoek moeten aantonen dat de natuuropbrengsten opwegen tegen de natuurkosten. Op voorhand verwacht ik dat de beperkt lagere natuuropbrengsten van een duiker en/of geboorde leiding niet op zullen wegen tegen de veel hogere natuurkosten van de aanleg van de bypass als watergang. Ik merk hierbij op dat ook het plan voor de tweede watertoevoer een duikeraansluiting heeft op de Vliet en bruggenhoofden halverwege de watergang. Beide onderdelen vormen onderbrekingen van de natuurvriendelijke oever. Op zich is hier ook niet sprake van een doorgaande natuurvriendelijke oever.

8. De bespreking van alternatieven in de aanvraag Kapvergunning

Uiteindelijk is in de aanvraag Kapvergunning d.d. 19 augustus 2022 in het “memo bomenkap tweede watertoevoer” in sectie 1.5 voor het eerst enige summiere informatie verstrekt over het alternatief uitbreiding van de capaciteit van de Kansjesmolensloot. Een tekening en/of een exacte omschrijving van de voorziene aanpassingen ontbreken. Een waterbouwkundige uitwerking of onderbouwing is niet bijgevoegd. Die is zeer waarschijnlijk nooit gemaakt, aangezien Movares al in mei 2017 in bovenvermeld rapport aangeeft dat de opdrachtgever heeft gekozen en Movares verder geen analyse van alternatieven heeft verricht. De argumenten tegen het alternatief die uit de summiere omschrijving zijn af te leiden betreffen (*cursief aangevuld hoe die zich dit tot bovenomschreven alternatief verhoudt*):

- Het smalle deel moet worden verbreed en verdiept, waarbij een damwand op circa 63 cm van de gevel van Jan Thijssenweg 8 moet worden aangebracht. *Dit is niet noodzakelijk. Hierboven is aangegeven dat met de bestaande breedte van de watergang en in de waterbouw gebruikelijk hulpmiddelen als bodembescherming en damwanden reeds een toevoercapaciteit van 3,4 m³/s en met een beperkte verdieping van het smalle deel eventueel 4,5m³/s mogelijk is. Een beperkte verdieping is een gangbare maatregel in de waterbouw. Wanneer de verdieping bezwaarlijk is, kan de resterende benodigde capaciteit in een korte bypass worden voorzien. De huidige situatie bij de woning Jan Thijssenweg 8 kan worden gehandhaafd.*

- De boezemkade van het brede deel moet worden verlegd, waardoor een vergelijkbaar aantal bomen moet worden gekapt als voor de aanleg van de tweede watertoevoer. *Dit is niet noodzakelijk. Hierboven is aangegeven dat de bestaande watergang met in de waterbouw gebruikelijke hulpmiddelen zoals bodem- en oeverbescherming geschikt is te maken voor de vereiste toevoercapaciteit. Er is geen kap noodzakelijk.*
- Een doorgaande natuurvriendelijke oever is niet mogelijk. *Dit is niet juist, zie voorgaande omschrijving in sectie 7. Vraag is nog wel of de natuuropbrengsten opwegen tegen de natuurkosten. Zeker ook omdat dit een ingreep is waar de overweging groot algemeen belang in het kader van NNN-regelgeving niet op van toepassing is.*
- Het gebruik van damwanden, bodem- en oeverbescherming hebben een negatief effect op flora en fauna. *Dat is op zich waar, maar dit zijn volgens het Programma van Eisen van Delfland gangbare middelen die in de waterbouw en voor dit project ingezet kunnen worden. Ook het ontwerp van de tweede watertoevoer maakt ruim gebruik van deze middelen. Hoe de balans is tussen beide alternatieven is niet duidelijk. Duidelijk is dat de zeer omvangrijke natuurkosten door het kappen van circa 350 bomen en de omvangrijke vergravingen van het terrein nooit zullen opwegen tegen de natuurkosten van een wat ruimere inzet van vermelde middelen in het alternatief optimalisatie capaciteit Molensloot.*
- De technische risico's en de kosten zijn naar verwachting hoger, mede door het gebruik van damwanden in de buurt van woningen en tuinen. *Het plaatsen van damwanden is een zeer gangbaar middel in de waterbouw. De daarmee gepaard gaande risico's zijn bekend en heel goed te mitigeren. De verwachte kosten van beide alternatieven zijn op geen enkele wijze onderbouwd. Het plaatsen van gangbare waterbouwkundige hulpmiddelen in een bestaande watergang, het aanpassen van de bestaande brug en het maken van een bypass zal naar mijn verwachting tegen beduidend lagere kosten kunnen, in vergelijking met de kosten voor de omvangrijke kap, vergraving van het terrein, aanleg nieuwe kade, twee nieuwe kunstwerken, de omvangrijke heraanleg en herplant en compensatie van eigenaren die met de aanleg van de tweede watertoevoer gepaard gaan.*

Vastgesteld kan worden dat de beschrijving in de kapvergunning geen doorslaggevende argumenten geeft voor keuze voor een tweede watertoevoer. De argumentatie gaat ook volledig voorbij aan de grote natuurschade die het NNN-gebied wordt toegebracht. Zeker in het licht van de NNN-regelgeving is aantasting van de kenmerken en waarden alleen te overwegen als er geen alternatief mogelijk is. Dat is niet het geval.

9. Conclusies en aanbevelingen

Het is in lijn met de doorstroomstudie dat Delfland en Den Haag de kans hebben aangegrepen om extra waterberging in het kader van werkzaamheden aan Rotterdamsebaan en Molenvlietpark te kunnen realiseren. Echter, door de stapsgewijze besluitvorming met pas veel later de noodzakelijk geachte kap van 347 bomen in beeld, is een goede in deze tijd feitelijk vanzelfsprekende afweging van alternatieven voor de watertoevoer van deze berging achterwege gebleven.

In dit advies is duidelijk gemaakt dat deze alternatieven er zijn, dat ze met gangbare middelen uitvoerbaar zijn, dat ze met waarschijnlijk lagere kosten uitgevoerd kunnen worden en dat ze resulteren in een zeer omvangrijke verlaging van de natuurkosten, doordat het NNN-gebied vrijwel volledig onaangetast kan blijven.

Volgens vigerend beleid van zowel Delfland als Den Haag ten aanzien van rekening houden met belanghebbenden bij projecten, is het niet meer dan vanzelfsprekend en mijn advies dat Delfland en Den Haag de uitvoering pauzeren en alsnog gezamenlijk met belanghebbenden nut, noodzaak en alternatieven onderzoeken. De kap van 347 bomen in een beschermd natuurgebied is immers een onomkeerbare zaak.

In dit onderzoek zouden de volgende zaken aan de orde moeten komen:

- In de brede samenhang van maatregelen bij extreme regenval voor het gebied van Delfland, als o.a. de inzet van de BWO-kering Geestbrug, het lokaal verhogen van boezemkaden, het verhogen van maalcapaciteit boezemgemalen, het nog meer preventief malen vóór de voorspelde extreme regenbui de functie van de waterberging Molenvlietpark preciseren en de eisen aan de toevoercapaciteit mogelijk nuanceren.
- De eis van toevoer van 4,5 m³/s nuanceren door o.a. de maximale capaciteit bij minimale natuurschade te bepalen, ook omdat bij langere vullingsduur de uiteindelijke verlaging van het boezempeil hetzelfde is. Het gaat dan met name ook om de vraag of met de eenvoudig te realiseren toevoercapaciteit uit de bestaande watergang van 3,4 m³/s de functionaliteit van de waterberging is te waarborgen.
- Onderzoek doen naar de uitwerking van bovenvermeld alternatief, waarbij met name ook de afweging tussen een beperkte verdieping van het smalle deel en nut en noodzaak van een bypass moet worden gemaakt.

Dit alles hoeft niet te betekenen dat de volledige inzetbaarheid van de waterberging en daarmee de waarborging van waterveiligheid op de lange baan wordt geschoven. Zoals hierboven aangegeven kan op korte termijn, na overzichtelijke vergunningprocedures, begonnen worden met het aanpassen van de bestaande watergang. Deze aanpassingen zullen de toevoercapaciteit van de waterberging naar 3,4 m³/s of indien noodzakelijk naar 4,5 m³/s brengen en daarmee de inzetbaarheid van de waterberging naar een hoog niveau brengen. In dat verband hoeft een zorgvuldige behandeling van het natuurbelang niet in de weg te staan van de waterveiligheid.

Bijlage 1. Karakteristieken gebied hoogheemraadschap Delfland

Bron: Doorstroomstudie Den Haag van 16 november 2012 (Van Den Haag en Delfland)

Totaal oppervlakte afwaterend op de boezem	38.500 ha
Totaal oppervlakte polders(76) afwaterend op de boezem	29.600 ha
Oppervlakte boezemland (Met een groot deel van Den Haag maaiveld boven boezempeil met hard oppervlak en riolering met te weinig capaciteit)	8.900 ha
Capaciteit boezemgemalen voor afvoer	107,3 m3/s
Capaciteit boezemgemalen voor aanvoer	12,0 m3/s
Oppervlakte boezemwater	750 ha

De polders worden onderscheiden in toelaatbaarheid van kans op inundatie.

Grasland	1x/10 jaar
Akkerbouw	1x/25 jaar
Glastuinbouw	1x/50jaar
Stedelijk gebied	1x/100jaar

Bijlage 2. Achtergrondinformatie Edzo Ebbens

Edzo Ebbens is opgeleid als waterbouwkundig ingenieur en heeft ruime ervaring als projectingenieur in de private sector en een lange loopbaan als projectmanager en hoofd advies en onderzoek van diverse onderdelen van Rijkswaterstaat. Hij is expert in waterkeringen en kustwaterbouw. Hij heeft samen met de waterschappen gewerkt aan diverse leidraden voor ontwerp van dijk- en oeverbekleding. Laatstelijk was hij ook betrokken als adviseur van landeigenaren bij de Noodwaterberging Ulsderpolder.